

BONA PAU

PAU
PAU

Nº. 575 - Any XLIX - MONTUÏRI - GENER - 2001

EXCEPCIONAL FIRA DELS 700 ANYS

Moltes innovacions i de bon gust
atregheren més de 10.000 visitants

En aquest començament d'any, segle i mil·lenni
BONA PAU desitja a tots els lectors moltes felicitats

BREUS

Centres d'interpretació

A fi de potenciar les zones rurals de l'illa i facilitar la comercialització de productes autòctons mitjançant convenis amb cooperatives, la Conselleria de Turisme crearà una xarxa de centres d'interpretació arreu Mallorca. A principis de desembre es va comprar el molí d'en Suau, de Llubí i es projecte obrir nous centres a altres sis municipis, entre ells Montuïri.

Nova invitació a la banda

La banda de Montuïri ha tornat esser convidada per anar al II Festival Internacional de bandes de música de Bayamo (Cuba) que se celebrarà a mitjan juny. Una proposta que serà considerada.

L'església de Montuïri serà declarada bé d'interès cultural

La Comissió del Patrimoni del Consell Insular va aprovar el passat 21 de desembre incoar expedient de bé d'interès cultural per a l'església de Montuïri, expedient que es tramitarà enguany i que suposa una acurada protecció, tota vegada que es considera com a "peça fonamental per entendre el nucli urbà del poble". Tota una es farà un rigorós estudi de l'edifici i el seu contingut a fi de preservar-lo i controlar el seu conjunt.

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles
Redactor en cap: Gabriel Gomila
Jaume

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Mateu Rigo Bonet, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Antoni Mateu Socas, Melcior Nicolau Jaume, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd, Rafel Pons Mairata, Felip Munar i Munar, Gabriel Camps Ferrer i Miquel Mascaró Crespi.

Administració: Martí Ferrer Sampol
C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

El "quintos i quintes" de Montuïri nascuts el 1925 enguany celebraren satisfets el 75 aniversari del seu naixement, dia 9 de desembre a Cas Carboner

Els 23 norantins

Dia 1 de gener de l'any 2001 viuen a Montuïri 23 persones (8 homes i 15 dones) de més de 90 anys. Aquestes són per ordre de naixement:

95 anys

Sebastiana Vich Verger "Mascarona"

94 anys

Catalina Castellà Manera "Solandera"

Andreu Alcover Ribas "Son Collell"

Francisca Miralles Rossinyol "Poeta"

93 anys

Joana Aina Garau Marimón "Prats"

Maria Pericàs Servera "Meravilla"

Bartomeu Verd Fiol "Baqueto"

Joana Cloquell Fiol "Cigala"

92 anys

Francisca Clar Sastre "Mestret"

Ramon Bauzá Antich "Son Canals"

Catalina Fiol Sastre "Algaïdina"

Jerònia Pocoví Cerdà "Pipo"

Joan Bauzá Moll "Pelut"

91 anys

Bartomeu Fiol Lladó "Fiol"

Coloma Nicolau Verger "Perons"

Maria Gomila Bauzá "Pujola"

Josep Serra Bauzá "Vadell"

Magdalena Sastre Roca "Pellusca"

90 anys

Margalida Miralles Amengual "Perulla"

Gabriel Róscar Jaume "Titina"

Antònia Horrach Garcias "Comuna"

Joan Sastre Miralles "Liebre"

Magdalena Miralles Sampol "Queló"

ES GRAONS

Aprovació

Enguany els montuïrers ens sentirem agraçosament satisfets del desenvolupament de Sa Fira. Les novetats de les exposicions dels carrers del Pujol i del Molinar, així com els conjunts de balls tradicionals que tot l'horabaixa entretingueren amb les seves danses, donaren a la Fira un mou aire i una millor fesomia. Innovació que també va delectar els nombrosos —més que mai— visitants que ens honoraren.

Imprevisió

Pel contrari, s'han sentit laments pels pocs actes d'esbarjo que es podrien haver organitzat el passat Nadal i Cap d'any. Així no és gens estrany que molts de montuïrers anassin a divertir-se a fora poble.

D'un segle a l'altre

En aquests primers dies de gener de 2001, quan ja hem deixat enrere el segle XX i començat el XXI, és satisfactori considerar breument l'evolució de la vida montuïrera i els canvis més significatius que ha sofert el poble des dels diferents angles demogràfic, social, ètnic...

Al principi els trasllats s'havien de fer amb carro, cavalls, diligències, bicicletes... Ningú no havia somniat els cotxes ni els avions supersònics que ara solquen els aires. Aleshores els nins quasi no anaven a escola, quasi ningú no sabia llegir ni escriure, els trespol dels carrers era de terra i pedres, els partits polítics de la vila estaven enfrontats: lliberals, conservadors... després republicans. Les diferències socials eren exageradament significatives: uns pocs senyors, propietaris, tenien sotmesa la resta de la gent montuïrera. Es veien aquells porquerets indigents o aquelles llastimoses al·lotes col·lidors d'oliva... en una època en què quasi tothom treballava en el camp i un bon grapat de persones emigraven a Amèrica, quan la població —el 1900 era de 2.727 habitants, el 1931 fregava els 3.000 i ara, el 2000, just arriba als 2.466— pràcticament no n'era conscient.

En una altre aspecte detectam la manca d'esbargiments en un temps —entre 1920 i 1932— en què a Montuïri ja hi havia dues sales de cinema; i ara, cap; quan la gent creia molt en bruïxeries; la incultura i la ignorància eren molt significatives. I l'electricitat... quin gran canvi! Al començament del segle XX, per les festes de Sant Bartomeu, a la nit, un bon grapat d'estelles enceses devora cada columna dels graons era tota la il·luminació festiva, si bé més endavant posaren fusters, on hi cremava teia o també estelles per tal de fer llum. I menjar: carn, poca. Molts beaven d'un tros de pa amb figues seques. Uns quinze molins fariners molien el gra i una part dels homes del poble guanyava el sou amb els diferents oficis manuals, quasi tots ja perduts.

Pel que fa a l'Església, una dotzena de capellans servien la parròquia a co-

mençament de segle. En quan a rectors: des del 1900 fins a 1952, n'hi hagué tres; i del 1952 fins avui, nou. I batles? N'hi ha hagut 24 diferents durant el segle XX, si bé alguns han repetit; 4 no han arribat a mig any, mentre altres ho han estat fins a cinc vegades i un, el que més, ha governat 15 anys seguits.

Quan a entitats associatives es pot dir que sols la banda de música i els cossiers han romàs d'un segle a l'altre, si bé ja han assolit el mig any l'equip de futbol, la Cooperativa Agrícola i, n'hi manca un, **Bona Pau**. Ara bé, ja més recentment, dins el darrer quart, s'han constituït i encara ara funcionen, el Patronat de Música, l'Escola de Música, s'Esbart des Pla, la Coral Mont-Lliri, el Club d'Esplai, la Biblioteca, l'Escoleta, l'AMPA, les Associacions de Persones Majors i de Gent Gran, la Societat de Caçadors, l'Associació contra el Càncer, els Donants de Sang, l'Associació d'Amics de Son Forns, Ràdio Murta, els clubs Ciclista, de Tennis, de Bàsquet, el Patronat de Races Autòctones, el Club de Ca Rater, el Club Columbòfil...

I és ara, en aquest naixement il·lusio-nats el segle XXI, quan considerem els grans canvis i la llarga durada de cent anys, o, pel contrari, la curta extensió d'un segle. Ara bé, en veritat sabem tots que no veurem acabar el que començam, però possiblement altres, d'aquí a cent anys, encara que de molt diferent manera, també podran relatar el que haurà estat el segle XXI en el nostre poble. Serà perquè Montuïri continuarà viu.

I per molts d'anys!

O. Arbona

El final d'una processó de principis del segle XX

DOS DITS DE SENY

Vergonyós

En moltes ocasions els montuïrers hem bravejat de ser els primers en diferents aspectes de la vida, tals com festes, commemoracions o celebracions, però que també siguem els primers en espectacles eròtics com el que pogueren contemplar un bon nombre d'adolescents del nostre poble el 18 de novembre passat a un pub de la vila, no ja a altes hores de la nit, sinó a les primeres de la matinada, quasi a punta d'alba, quan els pares dormen tranquil·lament, desdium molt d'un poble que vol ésser tengut per pioner en altres esdeveniments civilitzats.

Segons la premsa dels primers dies del passat desembre "els responsables del pub havien contractat una parella de *streptears* que havien de dur a terme escenes eròtiques que, segons contaren els mateixos adolescents als seus pares, l'eroticisme finalitzà en pornografia pura. Posteriorment els pares es queixaren, el mateix batle ho investigà i ell mateix va poder comprovar la veracitat, i a més advertí als promotors que espectacles com aquell no es tornassin repetir".

Exhibicions d'aquesta mena, ofensives a la decència i de tan baixa altura, tiren per terra o anul·len tota una bona educació que els mateixos pares poden haver inculcat als seus fills. Ara bé, pel que es va poder veure en dies posteriors, els veïns del carrer de Baix varen detectar pels voltants del local molts de tassons i botelles al mig i a les voreres del carrer, quasi plens de les consumicions que no s'acabaren dins els pub, ni encara després d'haver sortit defora, indicació evident del pessim clima ambiental que dies després es continuava respirant al seu interior.

Ara ja és el poble el qui demana als responsables que tinguin el seny que pertoca a fi que s'evitin aquestes "festes" dels caps de setmana, que no es deseduquin els nostres adolescents, sobretot nins i al·lotes que hi concorren d'entre 14 i 18 anys, que els pares se'n sentin també responsables... i que Montuïri, la nostra vila, no hagi de lamentar més ésser notícia periodística d'espectacles de tan baixa categoria.

Salomó

La il·lusió i l'esperança, retrobades aquí i ara

Tenir il·lusió és la porta d'entrada de l'esperança. Una persona que no té il·lusió, difícilment podrà trobar cap esperança. La il·lusió ens dóna força, ens ajuda a seguir, ens alimenta l'esperit i ens fa tornar afables i cordials a l'hora de discutir o consensuar qualsevol proposta. Quan una persona "ha perdut la il·lusió" és que ha perdut no només les ganes de fer una o altra cosa, de construir un projecte, de relacionar-se amb un o altre, sinó que també ha perdut les ganes de viure. I viure és una il·lusió diària: viure és aixecar-te amb alegria, és dir "bon dia" i regraciar veure sortir el sol, i relacionar-te amb els amics i coneguts, i tenir uns moments per estar amb qualcú i pensar en quelcom que transcendeix aquest moment i aquest espai. Una il·lusió és també una passa cap endavant, és una base sòlida per a començar una nova empresa, és pensar en les altres persones amb qui ens relacionam, és treballar perquè la feina serveixi de mirall i de retrobament d'afanyos comuns. Il·lusionar-se és una experiència meravellosa: i no cal només fer referència a "les grans il·lusions", a aquelles que, potser, sabem que mai no assolirem; no: il·lusionar-se és caminar a poc a poc tot sabent on som, qui som, on estam i cap on anam; il·lusionar-se és construir de mica en mica allò que dóna sentit a la nostra vida a través de l'actua-

ció diària, per petita que sigui, ja sigui amb les persones que tenim més a prop o ja sigui quan treballem per objectius que afecten la totalitat de persones que viuen en un lloc.

Una il·lusió també pot ser un error dels sentits o de l'esperit que fa prendre per realitat l'aparença, d'aquí la dita "aquest només sap viure d'il·lusions", és a dir, que no "no toca amb els peus a terra"; pot ser un engany degut a una falsa aparença, una esperança sense fonament real. Jo no us parl d'aquesta il·lusió; jo us parl de la col·locació de petits fonaments per donar sentit al que feim, al que pensam, a com actuam i a com ens relacionam amb la resta de persones. Perdre la il·lusió és perdre la capacitat d'impressionar-se, és perdre els sentiments i l'estimació per tot allò que ens envolta, és perdre les ganes d'encisar o d'encisar-te d'algú o per alguna cosa, és perdre la seguretat en tu i en els que tens devora tu. És vera que "no es pot viure només d'il·lusions", però també ho és que "sense il·lusions no es pot viure". No es tracta d'anar "foll d'amor" per la vida, però sí de saber exterioritzar la capacitat que tenim per a il·lusionar-nos i fer participar aquest "enamorament" a la resta de persones i a través de l'actuació nostra, per reduïda que sigui.

I hem dit que la il·lusió és la porta que

ens obre a l'esperança: la confiança d'aconseguir una cosa, que allò que desitjam es pugui realitzar. Fins i tot, és una virtut teològica per la qual el creient confia rebre de Déu la vida eterna i l'ajut per a arribar-hi. L'esperança és fonamentar la il·lusió que hem posat en una persona o en un projecte. L'esperança és una espera il·lusionada, és la fe que ens farà apropar-nos a la il·lusió. Rompre l'esperança d'una persona o d'un col·lectiu o canviar-la per falses aparences i enganys és manllevar-li tota la il·lusió, és un menyspreu i un acte indigne.

I crec que ara anam recobrant la il·lusió i l'esperança com a col·lectiu, com a poble, com a país. Crec que començam a trobar sentit a actuacions que són necessàries per a recobrar la dignitat, per a sentir-nos orgullosos de ser qui som i com som. Poques vegades en la història de la nostra terra i de la nostra gent s'havia sentit tan al viu aquest batec. L'actuació que, d'una manera global, es desprèn del Govern del Pacte de Progrés, ens fa recobrar la il·lusió i l'esperança. I Montuïri, els montuïrers, hi han aportat una embosta molt gran i esplèndida en aquest retrobament. És per això que nosaltres varem dedicar una sèrie d'articles a aquests montuïrers il·lustres, no tant "per fer política" sinó perquè de la seva actuació se'n desprèn aquest recobriment esperançador i il·lusionador de què hem parlat. Tanmateix, també em faig meves les paraules del director de Bona Pau quan diu que si es tracta de montuïrers no s'ha d'estalviar l'ànim ni l'encoratjament. Tant de bo que el facem durar i perdurar molt de temps!

Felip Munar i Munar

Levi's

DIESEL

Avirex

Lee

MANS

L'Almoina, 30 · Tlf. 971 16 84 56

Porreres

AVIA

CAT

ART

MONTUÏRERS

adidas

Ovidi, violent domèstic

Res de nou davall el sol

Res de nou davall el sol és el que diu qui conforma la història humana a una roda de carro. Els radis de la roda van passant l'un darrere l'altre pel moment present, repetint la volta, segle sí i segle també.

Prova d'això serà el succeït en la vida del poeta llatí Publi Ovidi Nasó (43 aC-17 dC), una de les grans figures de l'època d'August. Ho conta ell mateix en la seva obra *Amors*, conjunt de peces galants, en el poema setè del llibre primer. Es pot trobar traduït al tom 180 de la col·lecció *Fundació Bernat Metge*.

Res de nou davall el sol, ho he escrit per la semblança que he trobat entre l'anècdota ovidiana i el recent anunci de la TVE invitant-nos a reflexionar sobre la covardia i la tirada de pedres al propi terrat, que suposa la violència domèstica contra les dones, encara que entre anècdota i anunci puguem comptar uns dos mil anys.

Ho contaré quasi amb les mateixes paraules el poeta, traduïdes del llatí al català i fingiré fer-ho en primera persona:

Un bon dia, de fet mal dia, jo, Ovidi, vaig discutir amb la meua dona i li vaig esquinçar l'harmonia de la seva cabellera. Ara ho diré en prosa: vaig tenir la gosadia, despietat, d'arrancar-li els cabells del front i d'esgarrapar-li amb les meves ungles les galtes delicades.

Després del fet vergonyós i covard, vingué la reflexió: és la follia que em féu aixecar els braços temeraris, la meua mà insensata contra la meua dona. Perquè qui, que hagués presenciat l'escena, no m'hauria dit: "Foll"? Qui no m'hauria dit: "Bàrbar"? Sí, de veres, la ira cega havia fet la seva presa.

Em va fer reflexionar més profundament la reacció de la dona a la meua violència. Fou aleshores que jo vaig sentir-me vertaderament culpable. La seva llengua fou paralitzada per la por. Ella estigué immòbil, esmaperduda, amb el rostre pàl·lid i sense sang. Vaig veure els seus membres exànimes i el seu cos tremolós. I les seves llàgrimes, molt de temps contingudes, lliscaven per la seva cara.

Llavors vaig obrir més els ulls i vaig veure millor que les llàgrimes que ella

vessava eren la meua pròpia sang. Ara voldria que abans de la violència els braços m'haguessin caigut de les espatlles. Vaig comprendre que fou a dany meu que vaig tenir insensibles energies i és per a càstig de mi mateix que vaig ésser malauradament fort. Potser, si hagués copejat l'últim ciutadà del país, seria punit: damunt la meua dona ¿tindré majors drets?

Empegueit de mi mateix, confús, humiliat, arrepentit, m'assec a terra com el violent de l'anunci de la televisió i deman que mai més torni a passar pel mo-

ment present aquest cruel i vergonyós radi de la roda de la meua història.

Ovidi, dissipada la seva follia, transformat i convertit, acaba el poema setè del llibre primer amb aquesta súplica humil a la seva dona: "I perquè no romanguin els senyals tant angoixosos del meu crim, torna't a ordenar i a posar al seu lloc la cabellera".

Josep Oliver i Verd

Taller mecànic Planxa i pintura

Constantino Ruiz Gonzàlez

C/ Ramon Llull, 46 • Tlf. 64 61 84 • Montuïri

Area de servei Ses Jardines

Estació de Servei

Mini-Market • Rentat de cotxes

Bar Restaurant

Berenars • Cuina casolana

Carr. Palma-Manacor Km. 29'3 • Tlf. 971 64 61 46 • Montuïri

HISTÒRIES DEL SEGLE XX A MONTUÏRI - I

El diari

Ring... Ring... La veu va sonar elèctrica i inquieta a través dels fils telefònics: Andreu! Vine tot d'una! Ton pare és mort. Un calfred va recórrer la meua còrpora afavorida pel bon tiberi i un seguit de pensaments ràpids s'encadenaren dins la meua ment. Tanmateix, en aquell moment, el repertori d'imatges fotogràfiques es va deturar en el calaix de la taula de noguer que mon pare guardava gelosament a ca seva. Havia hagut d'esperar la seva mort per furgar, per primera vegada, les interioritats d'aquell bufet de cames entorcillades que sempre ens havia estat vetat.

Mon pare era una persona solitària. Viví tot sol i tot sol va morir. El trobà mort a la seva gran casa, un cap de cantó del carrer Major, la dona que cada dia hi anava a fer net i a parar-li taula. Restava dins l'alcova, immòbil, allargat al seu llit de matrimoni on la imatge de la capçalera, una escena del naixement de Jesús amb incrustacions d'esplèndida marqueteria, feia de contrapunt a la faç funesta del cadàver. Un infart, digué el metge. L'enterràrem i li digueren el funeral.

Després del funeral, on tot el poble passà per davant la família fent capades i balbucejant paraules inintel·ligibles, em vaig dirigir tot sol, la meua germana i la meua dona no volgueren venir, a ca seva. Mentre anava caminant pels carrers empedrats reflexionava sobre el destí de la casa que ja albirava a la cantonada. Les seves estances, sales i soterranis, conformaven tot un model de casa bona de poble pagès amb les comoditats i elements decoratius adients que combinaven perfectament els aspectes funcionals propis de les feines rurals. Mon pare, que tenia propietats i una bona pensió d'antic empleat de la Caixa de Pensions, l'havia feta repicar i ara mostrava tota la pedra vista d'acord amb el gust rústic de moda. Can Lluna, aquest és el nostre mal nom, havia rodolat de primogènit a primogènit durant moltes generacions i avui, segurament, ja era ca meua. Hi ha coses inamovibles i les cases, evidentment, ho són.

Amb aquestes, vaig rodar clau i obrí la porta. El nyecccc de les frontisses m'impressionà. No tenia por però he de con-

fessar que un tremolor va sacsejar el meu cos. Ben pensat hagués pogut esperar l'endemà. Amb la llum del dia les coses es veuen d'una altra manera. Però no, la curiositat m'abocava cap a aquell calaix envoltat de misteri i un impuls irremissible em va empènyer dins el casal.

El silenci era sepulcral, només els meus alens, que es conjugaven quasi a la perfecció amb el tic-tac del rellotge de caixa, el pertorbaven. De tant en tant, el rec-a-rec aquós de la nevera de la cuina. Vaig encendre el llum. La claror elèctrica s'espargí ràpidament i fou, ben bé, l'única acompanyant enmig de tantes vivències i emocions. Ara la mort, encara fresca, es manifestava latent i la presència del meu pare es feia tangible per tots els racons i estances del casal. Al seu estudi, on passava moltes hores escrivint i escoltant òperes, hi havia, dins el reproductor de discs compactes, el tenor italià Beniamino Gigli preparat per cantar cançons napolitanes d'entre guerres. Mon pare era un romàntic i tot just als 89 anys, sols la nostàlgia i els records el feien alenar.

Tanmateix a l'estudi no hi vaig trobar el que cercava. Ansí em vaig dirigir a la seva alcova. Havien fet net i l'habitació romania impecable. Enmig, el llit de dos cossos amb els pilars i els poms ben tornejats. Al costat, la tauleta de nit. Mon pare, no obstant la seva edat avançada, encara tenia bones facultats. Conservava la coherència mental i una bona cama que exercitava molts de dies anant a caminar. També mantenia la seva autoritat i no volia que s'immiscissin en els seus afers, inclòs el contingut de la taula de noguer. La seva mort sobtada ho trunca tot d'arrel. Quan anava a obrir el caixonet de la tauleta de nit em va parèixer veure'l estirat a damunt el llit, blanc, lúgubre, amb un somriure còmic i cadavèric, profund i infinit. Va remugar des de la tomba en cruixir el canterano de xicarandana que romania, antic, a un racó de l'alcova. Havia trobat la clau que cercava.

De pressa i amb un no res vaig ésser a la taula de cames entorcillades plantada a un lloc destacat de l'entrada del casal.

Plaça i carrer Major, centre neuràlgic de Montuïri, abans i ara

Ja cap inconvenient m'impedia remenar el contingut d'aquell calaix que tan malapler m'havia fet estar. L'obrí... Quina decepció! Allò pareixia el despatx d'un misser: Escriitures, testaments, contractes, protocols. I res més? Quin perboc! Tants d'anys esperant aquest moment per trobar només les interioritats notariales de les successives generacions de la nostra família. Com podia el meu pare guardar amb tanta gelosia tota aquesta caterva de documents inútils? Hi havia d'haver quelcom més. Segur que s'hi amagava alguna cosa important. Regir, altra vegada, tota la paperassa i a la fi aparegué una carpeta plena de folis manuscrits que m'havia passat per alt. Era la lletra de mon pare. Em vaig posar a llegir...

La claror de l'alba començava a dibuixar els llistons paral·lels de les persianes i el fred m'abraonava com si fos un peix blau dins un sementer de blat. Tota una llarga nit d'hivern i sense quasi adonar-me havia devorat amb fruïció aquells folis manuscrits que conformaven un diari on el meu pare explicava un seguit d'històries molt interessants, d'esdeveniments esgarriadors i de successos inversemblants ocorreguts al poble i a la família al llarg de la seva vida. Hi ha tantes coses per contar...!

A defora, la decoració nadalenca ens llençava tot dret cap a un nou centenni. Faltaven pocs dies per encetar l'incert camí del segle XXI.

Andreu Benestruç

N de R.- Andreu Benestruç és el pseudònim amb el qual firma Antoni Mateu Socins "Rei".

S'ha dit que...

PER MONTUÏRI

Aquesta vegada, damunt de tot, s'ha de fer arribar una felicitació ben merescuda a l'Ajuntament per l'organització de sa Fira, que es podria anomenar com "la dels 700 anys". Els aspectes positius superaren en molt les petites i inevitables deficiències. Fins i tot l'equip de govern va rebre la felicitació dels regidors de l'oposició.

Qualcú va reparar que el dia de sa Fira els regidors de l'equip de govern anaven "encorbatats"... però també va afinar que en portaven alguns del PSM, que no governen aquí, però són del govern "d'allà".

Un que sortia de l'Ajuntament i ja cansat que no li fessin cas després de sol·licitar uns permisos, deia: "En sa dictadura no podies obrir sa boca i ara, en democràcia, que deixen xerrar, no t'escolten".

Què s'ha fet de les faroles que en el Pla Mirall estaven projectades per col·locar-les a la plaça de ses Tres Creus i al carrer del Molinar? El tubs vermells encara guaiten, però les faroles no es veuen. Per això no il·luminen.

També es demana quan es col·locaran els bancs que abans hi havia al començament de l'avinguda des Dau.

Sembla que s'han donades per bones les obres del Pla Mirall. Es nota que no s'ha mirat el deplorable estat

de les voravies (aceres), que fa pena el veure-les. En menjarem molts d'anys, de Pla Mirall!

Mos fan enveja els porrerencs perquè gràcies al seu esforç i a l'interès dels seus governants aconseguiran un institut d'ESO. En canvi, a Montuïri, varem deixar passar l'oportunitat. Aquí sembla interessar més les obres que donen doblers que l'educació de la gent jove del poble.

Per les rodalies del carrer entre Ca na Magdalena i Cas Carboner no hi ha llum i si bastants deixalles, escombraries i fins i tot cotxes espenyats i abandonats. A vegades sembla una "xatarria", que dona una pessima imatge a l'entrada del poble. I si hi afegim que en ploure molt la part entre s'Hostal i Ca na Magdalena s'inunda i durant alguns dies hi ha bassots, podem dir que aquell indret no afavoreix gens el bon nom de Montuïri.

Dins un cafè de la vila es feia aquest comentari: Per què ara el president Antich demana al Govern Central que se'n vagi el vaixell americà del port de Palma, si quan el PSOE estava al poder va votar sí a l'OTAN?

Seria interessant que s'instal·lassin uns clars indicadors a fi de facilitar als externs l'anada a Son Fornés, que servissin d'orientació a tots els qui no són de Montuïri.

De no haver estat pels trons dels cotxes que els "quintos" amollaren la nit dels innocents, mereixerien un aplaudiment, ja que amb el quadre que muntaren a plaça, no molestaren ningú,

ni tan sols l'Ajuntament. I s'hi ha d'afegir també que les gloses escrites en cartells, dedicades a cada un dels components de l'equip de govern, no eren ofensives, més bé exquisits (i atrevits) comentaris sense malícia.

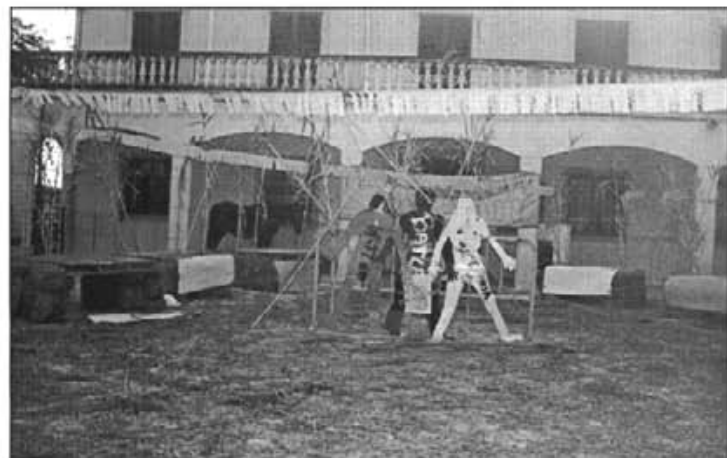
A una nova despesa han de fer front les famílies de Montuïri d'ençà que hi ha les noves voravies: Les 15.000 pessetes que val canviar una goma del cotxe. I si no, que ho demanin a molts d'afectats.

Moltes senyals de trànsit no són respectades, especialment per gent de fora poble. Al carrer de Palma es condueix amb excessiva velocitat i a altres carrers on està prohibit circular-hi camions de gran tonatge, com és el cas del de Joan Alcover, se'n hi veuen amb massa freqüència.

Ja n'hi ha que han canviat el nom de la Plaça Major pel de Plaça Mohamet. Per qualsevol cosa serà.

Es capellà "Muro" no es cansa de demanar "què s'ha fet?" o "què es farà?" de la creu de Son Rafel Mas. No se'n pot avenir que es necessiti tant de temps per restaurar-la i col·locar-la al seu lloc definitiu.

Que el nou any, començament de segle i inici de mil·lenni porti a tots els sofrits lectors paciència i també perfum per poder seguir llegint aquestes "bufes" molts d'anys!

Així va romandre enguany la plaça la matinada del dia dels innocents

L'AJUNTAMENT INFORMA

Resum de l'acta de la sessió plenària ordinària celebrada dia 5 de desembre de 2000

Lectura i aprovació de l'acta anterior

Després d'algunes puntualitzacions fou aprovada per unanimitat

Comunicacions de batlia

1- Memòria dels Bombers de Mallorca de l'any 1999.

2- Consell de Mallorca: Medi ambient i Natura.

(Revisió de tarifes per a l'any 2001 i remissió d'estadístiques del 2n trimestre de recollida selectiva)

3- Consorci d'Aigües del Pla de Mallorca.

(Notificacions de les sessions ordinàries i estudi d'actualització de tarifes d'aigua per al 2001).

4- Mancomunitat del Pla de Mallorca. (Sobre dictamen, proposta, acta i citació a sessió ordinària).

5- Consorci d'Informàtica Local de Mallorca.

(Documentació en relació a pressupost i liquidació de comptes).

6- Extracte de comptes dels primers sis mesos de l'any 2000.

7- Reiteració de la repulsa als darrers actes terroristes de la banda ETA.

Ordenança Municipal reguladora de l'execució d'obres i ús de la via pública

Després d'algunes consideracions i objeccions del grup de l'oposició, per unanimitat s'acordà aprovar inicialment l'ordenança fiscal reguladora de l'execució d'obres i ús de la via pública.

Operació de tresoreria

Davant la cancel·lació el proper 31 de desembre, es va aprovar per 6 vots a favor (PP) i 4 en contra (PSM-PSOE) sol·licitar a "Sa Nostra" la renovació de l'operació de tresoreria per un import de 17.500.000 amb les mateixes condicions del de l'any anterior, que tenguí per termini el 31-12-01.

Precs i preguntes Del PSOE

1- Prega que es prohibesqui estacionar vehicles davant el centre de dia, ja que suposa una dificultat quan l'espai es necessita per davallar persones invàlides o aturar-s'hi ambulàncies.

R: S'arreglarà.

2- Prega que hi hagi més neteja a l'Escola de Música.

R: S'hi posarà més esment.

3- Davant la possibilitat de fer anar els alumnes d'ESO de Montuïri al futur institut de Porreres, exposa la conveniència que continuï al de Sineu.

R: Es demanarà que segueixin a Sineu.

4- Demana que amb urgència s'il·lumini la pista de tennis per poder-hi jugar.

R: Així es farà.

Del PSM

1- Presenta queixes per la manca de neteja que es detectava a la piscina municipals i voltants.

R: Es donen explicacions i es diu que ja està solucionat.

2- Demana que ha passat amb les bombes impulsors del costat de la benzinera, que no funcionen així com pertoca i que es responsabilitzi als enginyers del projecte, ja que Carreteres no hi va estar d'acord.

R: S'investigarà.

3- S'han acabat les obres del Pla Mirall? *R: Sí. I quin és el resultat final? (Demana que el batle no ho accepti, en-*

La fira dels 700 anys

L'Ajuntament es complau en en compartir amb tots els veïns la seva satisfacció pel desenvolupament de la fira d'enguany. Sens dubte fou la més participada, la de més durada, la que hi hagué més expositors i també la que més va agradar a quants la visitaren. Que amb aquest esperit i il·lusió en poguem celebrar moltes més!

cara que el tècnic ho doni per bé. I si és necessari que se cerqui un altre tècnic).

4- Quantes mensualitats s'han abonat del lloguer del bar del camp de futbol?

R: Han de pagar a final d'any.

5- S'ha solucionat la sortida d'aigües residuals al carrer de Sant Bartomeu?

R: Ja està arreglat.

6- Una finestra o portassa d'una casa del carrer de Sant Bartomeu que abans estava a nivell del carrer, va quedar en l'aire.

7- Després de donar l'enhorabona per la fira d'enguany, demana quin ha estat el pressupost.

R: Aproximadament 3 milions.

Dos actes eminentment històrico-culturals se celebraren a la fira: La presentació del llibre "Montuïri abans de 1300", pel seu autor Bartomeu Gomila i Jaume (a l'esquerra) i l'exposició de documents de l'arxiu municipal dels darrers 700 anys (a la dreta)

Excel·lent fira commemorativa dels 700 anys

Sens dubte aquesta darrera fira –la dels 700 anys– fou la més esplendorosa en tots els ordres de les 22 que ja en duim celebrades des de la seva represa, el 8 de desembre de 1979. La coincidència d'enguany amb la celebració del 7è centenari de la fundació de la vila en fou el motiu fonamental. A més dels actes tradicionals

–exposicions pictòriques, concursos, vetlades, mostres industrials, artesanals, ramadera, canina...– hi hagué torrada gratuïta, exposicions de motos i cotxes antics, una exposició de l'arxiu municipal de Montuïri on es pogueren contemplar llibres d'actes, plànols, pergamins... tota una evolució del nostre poble des de l'any 1305 fins al segle XX; un meravellós mercat medieval instal·lat en el Molinar i, finalment, horabaixa i vespre quatre agrupacions folklòriques oferiren les seves danses. Tota una sèrie d'al·licients dins una esplendorosa jornada autumnal ajudaven a gaudir en tot el seu recorregut. Pel que fa al concurs de la perdiu, fou guanyador Nicolau Paniza Barceló seguit successivament i per aquest ordre pels montuïrers Rafel Barceló Mora, Miquel Font Socías, Joan Beltran Solivellas, Gabriel Bauzá Mayol i Joan Verger Jaume. El trofeu al participant més jove fou per a Miquel Bennassar Rossinyol. El nostre paísà Pere Sampol encapçalà les autoritats autonòmiques.

Presentació del llibre "Montuïri abans de 1300"

El dia abans de la fira, dia 2, a l'església, l'autor del segon exemplar de la col·lecció "Quaderns montuïrers", "Montuïri abans de 1300", Bartomeu Gomila i Jaume va presentar davant una nombrosa concurrència el seu volum en el transcurs d'un parlament molt agradós i instructiu per a tants que desconeixien els orígens i la formació de la nostra vila.

Tercera Edat

L'Associació de Persones Majors dia 13 va dur a terme una excursió comercial a la que hi participaren unes 70 persones. Anaren a Menestralia, Pollença, Alcúdia i després del dinar, a Can Pistoleta, hi hagué ball.

Concert de Nadal

A l'església, el vespre de dia 23 la Coral "Mont-Lliri" i la banda de música oferiren un concert de Nadal, el qual fou molt aplaudit pels nombrosos espectadors. La coral va interpretar Goig de Nadal i "Sobre la palla", i la banda, "Cascabells de Noèl", "El pequeño tamborilero", "Joia en el Món" i "White Christmas", i conjuntament interpretaren "Adeste Fidelis". Dirigiren els tres titulars: Vicenç Juan, la coral, i Pere Miralles i M.A. Bisbal, la banda.

Nit de fi d'any, de segle i de mil·lenni

A plaça, com ja és costum, es varen concentrar la nit del 31 de desembre nombrosos montuïrers de totes les edats per celebrar la darrera nit de l'any i els traspàs al nou segle XXI. L'Ajuntament va oferir raïm i cava a tothom, si bé la festa es va acabar, per a molts, espargits per altres indrets.

Que aquest nou mil·lenni –el tercer– que ara començam sigui de satisfacció per a tots! Aquest és el nostre desig.

Molts d'anys!

El cronista

El vestigi

S'acostava el moment de finir l'any i a plaça hi anava arribant gent i gent, sobretot joves i persones de mitjana edat –i qualcú de més–, desitjosos tots de compartir i viure com a montuïrers de soca-rel el pas del 2000 al 2001 amb tot quan això significa.

A punt de mitja nit en Pere Febrer Mayol agafava els platerets i a les 12 en punt, des dels graons i a l'uníson amb les 12 campanades, espargia, més fort que mai, per tot arreu, el resson del metall en mig de crits de joia i engolint així com podien –ell i l'altre gent– els 12 grans de raïm. D'aquesta manera tots els presents gaudiren de ser testimonis en mig de plaça del pas d'un any, d'un segle, d'un mil·lenni a l'altre.

Després ja tot eren felicitacions, abraçades, besades, congratulacions per haver entrat al 2001. Serà un vestigi simbòlic, real; ara ja inexistent, digne de ressenyar. - O. A.

Bartomeu Amengual Bauzà "de Son Vaquer"

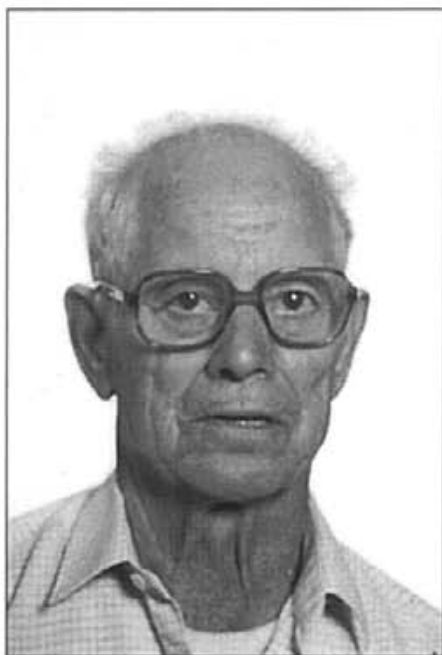
"De la pau del camp a l'infern de la guerra"

El nostre entrevistat és una persona senzilla amb un mode d'esser propi dels homes del camp d'un temps, que hem conegut i ens deixaren records inesborrables. Es crià en el camp, on vivia amb els seus pares i germans, però cada dia —molt nin encara—, fins als 12 o 13 anys, des dels Sons Vaquers acudia a peu a l'escola al nostre poble. Sap llegir i escriure correctament.

Dotat d'una notable sensibilitat, té també una certa dificultat per expressar els seus sentiments i el que vertaderament vol comunicar. No és rar; fa al voltant d'un mes sofrí una caiguda que li va malmetre una cama. A conseqüència de l'accident camina ajudant-se de dos gaiats ortopèdics. Això fa que en Bartomeu Amengual Bauzà, de qui estam parlant, es trobi encara més desvalgut. Afegim-hi, a més, que comença a flaquejar-li un poquet la memòria i tindrem d'ell una idea aproximada de l'home amb qui anam a dialogar. La seva dona, na Maria, que sempre ens ha acompanyat, li ha ajudat a recordar, explicar i contestar les nostres preguntes.

Ell, com milers i milers de joves —quasi nins— va haver d'intervenir, obligat per les circumstàncies en la guerra civil espanyola (1936-1939). Mobilitzat militarment va haver de prendre part en una lluita fratricida on s'hi trobava estrany.

El relat comença com en algun dels

Westerns americans, on el protagonista viu dins el món reduït, en què va néixer, enrevoltat de la seva família i feliç, fins que forces poderoses el decanten de l'Edèn on es troba i treballa en pau, trasplantant-lo dins un altre món desconegut, hostil i violent.

En Tomeu va néixer a les cases de Son Vaquer, damunt una sala de canyís —ens diu— el 7 de juny de 1919, mentre una tempesta de calabruix gros queia violentment desferrant trossos del sòtil. Mentrestant dues dones aguantaven un

La turbulenta vida d'un porqueret que enmig de vilentes batalles recorregué mitja Espanya i escapà de la mort esquivant projectils

llençol estès damunt la seva mare per protegir mare i fill de les conseqüències del temporal. Podem fer-nos una idea de les condicions en què vivia la gent que habitava els Sons Vaquers i les Rotes a principis de segle. Foren sis germans per aquest ordre: Francesc, Tonina, Catalina, Margalida, Tomeu i Rafel.

En Tomeu es casà l'any 1955 amb Maria Roscar Garau. Tenen un fill i una filla, majors i casats, també dos néts i dues nêtes.

El nostre protagonista va anar a classe amb don Bartomeu Mir i don Sebastià Perelló fins als 13 anys.

— Sabem, Tomeu, que has estat llogat de nin. Per què nos ens contes breument la història d'aquests anys en què feies feina a sota d'altre?

Una certa sorpresa es registra en la cara del nostre interlocutor. No ens esperava per aquí.

— Bé, idò —ens contesta—. Als 13 anys em llogaren a Can Socies per porqueret. L'any següent feia la mateixa feina a Son Collell. Després, a Can Socies, eixancat damunt un mul que jo manava, enganxat a una màquina de segar i procurant dur el tall ben dret. En aquests anys també semblava guixes darrere una arada amb rodes a Hortella a dues pessetes de jornal i eixut. Mentrestant, quan podia, a l'estiu, anava a aplegar ametles, garroves i figues a Can Ferrando i a altres possessions. A l'entretant ajudava als meus pares a conrar Son Vaquer... i què t'he de dir?

— Ens has dit bastant, però... Tu també tens una altra història que contar. Per exemple: la teva participació en la guerra civil espanyola.

La rialla que es dibuixa a la cara d'en Tomeu és de conill. Només és de les dens cap a defora.

BAR - RESTAURANT

Can Miquel

Menú diari i a la carta
Hamburgueseria i Pizzeria

(Dimarts tancat)

Carrer Palma, 194

Telf. 971 64 62 04

Montuiri

– SÍ; em pensava que arribaríem aquí –ens diu–. En podem parlar.

– **Per començar: com i quan t'incorporares per fer el servei militar?**

– Crec que era l'any 1937, en plena guerra civil quan cridaren la meua quinta. Em vaig incorporar al quarter del Carme, de Ciutat. Poc després em passaren a Felanitx on, entre altres, hi aprenguérem la instrucció. Per cert, el qui ens la feia fer era en Pere Sampol, que tenia el grau d'Alferes. De Felanitx al garatge Ford de Ciutat.

– **Ja et tenim vestit de caquí. Quin temps estigueres des de la incorporació a files a l'embarc cap a la península?**

– La nostra instrucció durà molt poc temps. Als tres mesos de la incorporació la meua quinta, del 40 i jo amb ells, embarcàvem al port de Palma un vespre que no oblidaré mai. Jo tenia els ulls plens de llàgrimes, no estic empegueït de dir-ho. No mirava ningú, però supòs que a molts els passava igual. Ens embarcàrem, tots teníem entre 17 i 18 anys. Et pots imaginar el panorama.

Es retura un moment fent memòria.

– A la matinada desembarcàrem al port de Vinaroz. Ens asseguérem i ajaguérem per allà col·locant-nos així com poguérem, esperant els camions de càrrega que ens havien de dur al tren. Aquest tren descarregava bous. Quan va haver descarregat el bestiar hi pujàrem nosaltres, uns drets i altres asseguts, també així com podíem. Passàrem pobles que només eren ombres més obscures en la nit. No sabíem a on ens trobàvem ni a on anàvem. A la fi arribam a una estació; era Calatayud. Hi quedàrem tres dies. D'aquí, dins camions de càrrega, cap a Terol. Els combats, acarnissats, per aquesta ciutat ja havien passat i estava en ruïnes; l'aviació de la República ens sobrevolava contínuament.

– **D'allà, on anàreu?**

– Des de Terol, altra volta dins camions de càrrega anàrem a incorporar-nos a la quinta divisió de Navarra. Avançant quan podíem cap a Barcelona estàvem de ple dins les operacions bèl·liques. En certs moments en què els disparos de l'artilleria ens feien la vida impossible, impactant molt prop de la nostra posició, la trinxera quedava plena de terra. La sorpresa fou quan ens adonàrem que eren les nostres pròpies

bateries que per equivocació disparaven contra nosaltres. Hagué de sortir un grup de voluntaris que, després de travessar zones de perills avisaren l'artilleria del seu error.

– **A més del què has dit, recordes algun o alguns moments de perill extrem?**

– En perill sempre hi estàvem. Record especialment un vespre molt fred quan quedàrem aïllats de la resta de les nostres forces. Érem un grup molt nombrós. Teníem els adversaris molt a prop i nosaltres estàvem parapetats al fons d'una endinsada defensant-nos de l'intens foc enemic. Aquí fórem els joves els que defensàrem la posició, ja que els veterans estaven arrecerats a cobert del foc contrari. En un moment en què el foc no

fou tan intens, sentírem una veu que cridava dins la nit: *Soy el pater del batallón*. Li contestaren de les files contràries a poques passes de nosaltres: *Aquí no tenemos pater*. Passà el sacerdot en mig d'una calabruixada de bales i no li succeí res. A la matinada següent, poc més de mitja nit, sortírem d'aquella trampa. Era la nit de Nadal. Ho poguérem contar.

– **Pensàveu alguna vegada, Tomeu, amb els companys o tot sol, si arribàrieu a sortir-ne d'aquell infern de la guerra?**

L'entrevistador ha lamentat immediatament haver fet la pregunta. En Tomeu, amb els ulls humits, ha agafat els gaiaïtos dels quals se serveix, dient:

Continua a la pàgina següent)

Super Montuïri

Extens assortit

Gran varietat de productes d'alimentació

Peix congelat • Carnisseria

Xarcuteria • Panaderia

Fruita i verdura • Begudes • Neteja

I TOTA LA NOVA GAMMA DE "LEADER PRICE"

Av/ Es Dau, s/n

Tlf. 971 64 67 60

Montuïri

Hotel Rural Es Figueras Nou

Es Pati de Montuïri

Restaurant

Diligent servei

Amb totes les comoditats

Acurada atenció al client

Servei de noces i banquets

Ctra. Montuïri - Sant Joan, Km. 0'7 • Tel.: 64 67 64 • Montuïri

(Ve de la pàgina anterior)

– Perdona, deixa que vaig al bany i tornaré.

Al cap de pocs moments torna, més tranquil, i li demanam disculpes.

– Bé. Et sembla que continuem amb el que contaves després d'haver escapat del clot on estàveu assetjats?

– Ah! Després continuàrem amb els incidents propis de la guerra fins a Barcelona capital. Era l'horabaixa i record especialment que una ametralladora no ens deixava donar passa als primers carrers de la ciutat, en el nostre sector. Al vespre ja ens havíem instal·lat dins la capital i mentre teníem la roba

estesa damunt la flamada d'un foc que havíem fet, per matar els *pois*, vingué un oficial, o no sé qui, i ens digué: "Si voleu canviar-vos la roba, aquí prop n'hi ha un magatzem ple". Hi anàrem i ens la canviàrem. Feia més de tres mesos que dúiem la mateixa.

– Hi havia algun company de Montuiri amb tu durant la campanya?

– Sí. Érem en Tomeu del Molí d'en Gospet, en Toni "Costeta", en Jaume "Beia" i jo. Era molt agradable tenir-los a prop.

– Sofrires alguna ferida de guerra?

– No. És a dir: un fragment de metralla em va pelar els nus dels dits d'una

mà. Una cosa sense importància. Tots teníem el costum de passar-nos les mans per les cames, pel ventre i els costats i després ens les miràvem per veure si estaven ensagnades. A vegades estaves ferit i no ho sabies. Mira: en certa ocasió ens cridaren per donar-nos vi. Acudírem quasi tots a parar la cantimplora, que sempre dúiem al costat. Quan vaig allargar la meva estava foradada de bales.

– Supòs que després de l'ocupació de Barcelona et degueren llicenciar aviat?

– Idò no. De Barcelona avançàrem cap a la frontera francesa, sempre en unes condicions pèssimes. Bales, mal temps, fam, sed... En una ocasió estiguérem tres dies sense que ens duguessin queviures. Menjàvem remolatxa d'algun camp que n'hi havia o el que trobàvem. Record que ens topàrem amb una ovella i ens la menjàrem torrada, després de trossejar-la, sense sal ni oli. De la frontera davallàrem cap a Pamplona. Per aquí acabà la guerra. Però a mi encara no em llicenciaren. Vaig continuar a files. La meva estada a la Península, incloent-hi la campanya bèl·lica, durà quatre anys. Només vaig venir de permís una vegada, 10 dies.

– I després, Tomeu?

– Vaig venir llicenciat i aquí vaig continuar conreant la terra amb els meus.

– O sia, tornares al paradís?

– Sé què vols dir... Sí; de dia feia feina a ca meva, els vespres al cafè una estoneta, un parell de jocs de cartes... vaig conèixer la meva dona, ens casàrem i la vida continua.

(L'entrevista ha estat llarga; no tenim espai per contar-ho tot. Ens limitarem a una breu pregunta)

– El temps millor de la teva vida?

– Sens dubte, casat de fresc i fent feina al camp amb la meva dona.

És el relat d'un montuïrer, d'un combatent a la guerra civil espanyola. Un capítol important dins la seva existència i també d'altres montuïrers i milers d'espanyols que deixaren enfora de ca seva els millors anys de la seva vida. És el drama que veim sovint al cinema, a la TV, a dins certes obres literàries, i que passen per davant els nostres ulls sense fer-ne massa cas. És... l'episodi cruel per on passaren mols dels nostres pares i padrins en la seva joventut. A mols els marcà dolorosament per a sempre.

Miquel Martorell Arbona

OMEGA

Cindy Crawford's choice

New Constellation

OMEGA

The sign of excellence

Jas Gawronski Fezmin

Cançons d'en Biel: entre gloses i poemes

A voltes amb la normalització

La que fou en vida escriptora, amiga i veïnada meua, la catalana Maria Dolors Cortey de Ribó (Gran Enciclopèdia de Mallorca, vol. IV, pàg. 135) autora entre altres del llibre-assaig "Problemàtica de l'idioma a Mallorca (1972)" en ocasió d'haver-li demanat que em corregís uns escrits, em féu el següent comentari: "M'ha duita una feinada, perquè la vostra parla quotidiana, tant reflexada al teu escrit, té una tal quantitat de paraules i expressions poc conegudes pels qui feim ús del català de Catalunya, que puc dir-te que cada dos per tres he hagut de recórrer al diccionari per entendre les teves expressions. Teniu els mallorquins, en aquest llenguatge popular una riquesa que heu de mantenir viva i defensar amb fermesa".

Cont això perquè quan ara fa dos anys cercava un títol o enunciat amb què encapçalar el què havia de ser aquesta col·laboració a **Bona Pau** se'm va ocórrer que això de *Cançons d'en Biel* era una cosa prou apropiada. Biel ho he estat sempre, fins i tot quan fa una quarantena d'anys els noms s'havien castellanat quasi del tot, jo, a terres peninsulars, entre els meus companys vaig mantenir sempre allò de Biel, això sí, amb una e ben tancada.

Allò de cançó em semblà un concepte que definia el que més avall eixamplava: *Entre gloses i poemes*. És a dir, un conjunt de versos que no es podien considerar gloses perquè els mancava la mètrica i sobretot la intenció que tota glosa ha de dur dins ella, i que mai no podien considerar-se poemes, perquè el meu concepte de la poesia és tant alt que per titular poema un escrit meu hauria de donar vint voltes a la fulla i encara la mà em tornaria enrere.

Mirau per on: quan em vaig voler documentar un poc de cara a posar el fil i l'agulla a l'acaball d'aquests escrits em vaig trobar que segons el diccionari Alcover-Moll, cançó és una "composició en vers que es canta o és apta per posar-se amb música".

Sempre m'havia pensat que la paraula cançó es podia també assimilar a coverbo, romanço... Per això quan a la nostra parla diària deim *no me venguis amb*

cançons o també *el passaren amb cançons*, tots sabem que volem dir.

Com que amb això de la normalització ja m'he trobat massa vegades amb paraules que havia empleades durant mig segle, donar-los un significat que segons els llibres no tenen, no vull entrar en més cançons i humilment deman perdó per haver-vos enganyat aquests vint-i-pico de mesos. No eren *cançons d'en Biel* eren, una vegada normalitzades, *coverbos* o *romanços d'en Biel*, i que em perdoni na Maria Dolors, des d'allà on sigui, si no sé defensar com pertoca aquell, per a ella ric llenguatge popular dels mallorquins.

Com que tenc un poc de caparrut i malgrat tot quan he dit més enrere, aquesta penúltima *recordança*, també durà el títol de *cançó*. Perquè qualche bon amic no em pugui fotre el diccionari Alcover-Moll pel cap, que és gros i feixuc, he cercat un escrit que consider apte per posar-se amb música, i ben segur també compleix —com manen les regles de la normalització— allò que ens indica l'*Enciclopèdia Catalana*. Cançó: "Composició d'estrofes d'estil senzill". Això tal volta sols han estat les cançons que han acompanyat els meus coverbos. Estrofes senzilles que volen ser enteses per tothom i reflexar allò que en un moment vaig sentir.

Avui la cançó no té cap ni peus, la vaig titular, un llunyà 1970, *Cantusseig*. És a dir cançó a mitja veu o per al meu adintre. Aquí la teniu:

Cantusseig

Cadernera, cadernera:
On ficares el teu cap
que en poc temps se t'ha posat
vermellet com la cirera?
Cadernera, cadernera.

Fadrineta, pageseta,
de cabells coloret d'or:
què n'has fet tu del meu cor
que el sent betegar a la dreta?
Fadrineta, pageseta.

Mussol, mussol cantador
de ma cambra a la vorera:
deixa avui tanta cantera
que és nit de nocces i amor.
Mussol, mussol cantador.

Papallona, papallona,
fruita viva del meu hort:
siguis sempre mon conhort
i el teu colorit ma aroma.
Papallona, papallona.

Té cap i punta l'aglà,
i és poc dolç moltes vegades
i com l'amor té corcades
mil coses a endevinar.
Té cap i punta l'aglà.

Serra, serra, serrador...
Dolç record de minyonia,
quanta calor desprenia
el bon avi amb la cançó.
Serra, serra, serrador.

Endevina, endevinalla:
Quin és del cor el racó
a on s'amaga l'amor,
cercant redós al desaire?
Endevina, endevinalla.

Corrent, corrent per la platja
prenia el vol lo meu cor:
tot sol, ran l'arena d'or
i el cant suau de l'onatge.
Corrent, corrent per la platja.

Vola, vola pensament,
Déu et do llarga volada
i en trobar la nuvolada
vine a mon cor dolçament.
Vola, vola pensament.

Vola, vola per l'espai
en somnis d'amor ardent,
vola lleuger eternament,
no caiguis a terra mai...
Vola, vola per l'espai.

Desembre 1970 - gener 2001
Biel Camps i Ferrer

Bases del X Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu 2001

1. La revista **Bona Pau** convoca el **X Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu 2001**, patrocinat per l'Ajuntament de Montuïri i la Corredoria d'Assegurances Gomila S.A.

2. Cada autor o autora solament podrà concórrer amb una sola obra, que serà inèdita, d'un conte curt escrit en llengua catalana i que tindrà una extensió que oscil·larà entre cinc i deu folis. Es presentaran original i quatre còpies escrites a màquina o ordinador a una sola cara.

3. Es firmarà amb pseudònim o lema.

4. Al principi o a la coberta de la narració, figuraran aquestes tres dades:

a) X Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu 2001.

b) El títol de l'obra.

c) El pseudònim o lema.

5. Dins un sobre petit tancat i adherit a l'obra literària, s'inclourà un escrit

amb les dades següents:

a) X Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu 2001.

b) El títol de l'obra.

c) El pseudònim o lema.

d) Nom de l'autor o autora

e) Adreça

f) DNI

g) Edat

h) Professió

i) Telèfon

6. A la coberta del sobre petit tancat s'indicaran aquestes dades:

a) X Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu 2001.

b) El títol de l'obra.

c) El pseudònim o lema.

7. El termini per presentar les obres conclourà el 15 de juliol de 2001. S'enviaran o s'entregaran a les oficines de l'Ajuntament de Montuïri (Mallorca) dins un sobre gros on constarà: "Ajuntament - X Concurs de Conte Curt - Plaça Major, 1 - 07230 Montuïri (Mallorca)".

8. El veredict del jurat, que serà inapel·lable, es farà públic la nit del 15 d'agost de 2001 en el mateix acte en què es pronunciarà el pregó de les festes de Sant Bartomeu. Tot seguit, s'efectuarà el lliurament de premis que hauran de ser recollits personalment.

9. Premis:

9.1. Un primer premi de 125.000 pessetes, patrocinat per Corredoria d'Assegurances Gomila S.A.

9.2. Un segon premi de 75.000, patrocinat per l'Ajuntament de Montuïri.

9.3. Un tercer premi de 50.000, patrocinat per l'Ajuntament de Montuïri.

10. Les obres guanyadores passaran a ser propietat de les entitats convocants les quals es reservaran el dret de publicar-les. Per aquest motiu, les persones guardonades entregaran un disquet amb el text de l'obra (format Word) al Coordinador del Concurs, el dia del lliurament de premis.

11. L'entitat convocant designarà un membre que serà el Coordinador del Concurs.

CARTA AL DIRECTOR

Deixau-me expressar la meua gratitud, i també, per què no dir-ho, la meua sorpresa, quan vaig llegir el darrer núm. de **Bona Pau**. La meua gratitud perquè el fet que un grup de persones hagin escrit i signat unes col·laboracions, en aquest cas a favor, ja, de per si, és molt positiu; us he de confessar que m'hagués agradat que aquelles persones que "tanta pressió fan al director de **Bona Pau**", també haguessin dit la seva. Crec que tots valoram i estimam la revista, i per això ens dolen segons quines actituds, però només perquè ens agrada la tolerància, el respecte i la llibertat d'expressió.

Vull regradar l'equip de redacció de **Bona Pau** per la seva convidada i el seu suport; però us he de confessar que no he rebut cap tipus de pressió "alienes a **Bona Pau**": escric allò que crec i allò que sé, res més; i si aquests escrits interessin a les persones, molt millor, vol dir que connectam.

Vull testimoniar la meua amistat i gratitud a Biel Camps i Ferrer: jo també crec que hi ha lloc per a tothom -encara que dos i tres no siguin cinc, sempre-. A Miquel Ginard i a Catalina Verger, mestres i amics. A Sion Nicolau pel seu encoratjament, paraules i bonhomia. A Joana Maria Fiol perquè la teua carta és la millor i més gran moneda amb què una persona pot ser pagada, quan el que fa és sense cap ànim de menystenir o menysprear. I a Joan Verger, Geroni Nicolau i Mateu Ginard, perquè sempre és positiu vetllar perquè tots, absolutament tots, els drets i deures siguin iguals per a tothom; crec que aquest és el camí correcte, sense mirar a dreta o a esquerra a l'hora d'ajudar i d'assolir fites per a la col·lectivitat. Ja he dit que m'hagués agradat poder llegir altres cartes tot debatent aquells punts de vista amb què no estan d'acord, sense caure en la visceralitat o la intolerància. La política és un art, un art preciós que hem de conrear: pressuposa diàleg, consens, enteniment, donar sortida transparent a les necessitats i mancances de la gent. Però quan es nega aquest diàleg, quan es cau en el menysteniment de l'altre només per qüestions partidistes, mancades d'objectivitat, alerta, que aquí hi ha el vertader perill! Tanmateix, gràcies, perquè entre tots crec que haurem aconseguit una passa més en el respecte i la convivència.

Felip Munar i Munar

centre
d'anàlisis
biològiques
s.a.

Anàlisis Clínicas

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns, dimecres i
divendres: de 8'30 a 10 hores

Carrer l'Almoina, 49
Porreres
Tlf. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas, Asisa-Muface, Agrupació
Mútua, Axa-Mare Nostrum, Imeco-Caja Salut,
Groupama, L'Aliança Novomèdic...

Montuïri, 1 de gener de 2001.

ACTES PROGRAMATS

Per al mes de gener

Arribada dels Reis Màgics

Seguint la tradició de cada any, els Reis Màgics faran l'entrada a la plaça Major de Montuïri dia 5 a les 7 de l'horabaixa. Després d'haver saludat el batlle, rebut la benvinguda del poble i visitat el betlem, repartiran els regals als nins del poble.

Interpretacions musicals

Dia 7 de gener la Coral Mont-Lliri juntament amb un grup de cambra format per músics de la banda de Montuïri i antics blavets, oferiran un concert a l'església de Montuïri a les 20'30h. Aquest mateix grup ja havia actuat a Lloseta el passat dia 30 i ho farà també dia 14 a Búger.

Dia 20 de gener també a l'església i a les 20'30h, els dos grups instrumentals de l'escola de Música -Flor de Murta i Floreta de Murta- oferiran un concert. Abans aquests grups hauran actuat dia 13 a Maria de la Salut.

Associació contra el Càncer

Dia 11 a les 20'30h l'Associació Contra el Càncer tindrà una reunió a Cases Monges. Es fa avinent que la junta està oberta a tota la gent que vulgui lluitar contra aquesta malaltia amb la informació, prevenció, ajuda domiciliària i psicològica a malalts i familiars. A la Junta Local li agradaria que s'hi implicassin totes les associacions de Montuïri i hi assistís un representant a fi de coordinar futures activitats.

Beneïdes de Sant Antoni

Essent que enguany el dia de Sant Antoni cau en dimecres, les populars beneïdes se celebraran en Es Dau el següent diumenge, dia 21 a les 12'30h. S'espera molta participació a la cavalcada.

Presentació d'un llibre

Dia 2 de febrer, divendres, a les 20'30h a la sala d'actes de l'Ajuntament es farà la presentació d'un nou tomet de poesies titulat *El desgel de la memòria*, de Lluís Servera Sitjar, a càrrec de Josep Oliver i Verd. Es comptarà amb l'actuació musical de Josep Arnau Estrades.

EN AQUEST CANVI DE MIL·LENI ENS
AGRADARIA: FEINA PER A TOTHOM,
SALUT, ESPERIT DE COL·LABORACIÓ,
COMPENSIÓ CAP ALS ALTRES,
RESPECTE A LA DIVERSITAT, GANES
DE FER POBLE, PAU AL MÓN I...
TANTES COSES MÉS!!!
I MOLTS D'ANYS DE PART DELS QUE
FEIM BONA PAU

CARTA AL DIRECTOR

Sr. Director de Bona Pau

Benvolgut senyor:

Sense cap interès per polemitzar, però sí amb la idea d'aclarir certs rumors que ens han arribat ens dirigim a vostè per demanar-li que publiqui aquesta carta al director.

Volem fer referència als actes organitzats per honorar Santa Cecília, de dia 19 de novembre, concretament, a les paraules que el representant de la Junta Directiva va dir en l'acte d'homenatge als músics.

Al parèixer, una o algunes persones varen sentir-se menyspreades ja que no varen ser mencionades en l'esmentat parlament i en canvi altres si foren nomenades.

Recordem la intervenció del nostre representant. Va dir textualment: "... fa 27 anys un grup de persones de Montuïri va considerar necessària la creació d'un patronat per tal de ..."

No tenim constància escrita en cap acta en el Patronat del nom d'aquestes persones. Però hem indagat i en una entrevista a **Bona Pau** datada al 1973, fa per tant 27 anys, hi ha una entrevista signada per les lletres J.M. realitzada a tres persones que expliquen el mateix que es diu en el paràgraf anterior. Si els noms del grup de persones fundadores no foren nomenades no va ser en cap intenció

soterrada. Tan sols i únicament perquè no consta a cap lloc de l'arxiu del Patronat el nom de tot el grup. I en l'esmentada entrevista únicament apareixen tres noms. De fet, la referència ja estava feta; això sí, sense noms.

En un altre punt de la intervenció es va dir: "... l'acta més antiga de la qual tenim constància és de dia 23 de novembre de 1977, i entre altres coses, en ..., en.....acordaren..."

A continuació es va dir: "... és de justícia recordar la junta que en data de 20 de gener de l'any 1988 va legalitzar el Patronat redactant l'acta fundacional i també a la resta de directives que ha omplert les pàgines de la feina de cada dia..."

Fixau-vos que aquí no es diu cap nom i, ara sí, hi ha constància d'ells. Per algun motiu, pot ser? No. Senzillament es tractava de citar alguns moments en la història del Patronat sense altre tipus d'intenció.

És bo per als historiadors del futur l'existència de documents com actes, rebuts, convocatòries, correspondència,... així podran fer feina en documents i no inventar-se res.

Ara ens vénen a la memòria noms de persones que han fet molta feina per al nostre Patronat i no s'han sentit menyspreades pel fet de no haver mencionat el seu nom. O almanco no ens han dit res. Saben que la intenció de la festa no era fer una recerca històrica del Patronat. Era una festa per als músics de cinquanta anys, any per amunt o any per avall.

Pregariem a les persones que s'han sentit ferides que pensin en la nostra honestedat. Tan sols això.

Pel que fa a l'altre tema. De si la rifa del dinar va ser o no manipulada. Déu meu..., val més no tocar-ho!

Amb el desig que aquesta carta serveixi per aclarir mals entesos que ningú vol, rebeu una cordial salutació.

*La Junta Directiva del
Patronat de Música de Montuïri*

L'alumnat de tercer cicle de primària de les Escoles amb el professorat i el monitor en el camp d'Aprenentatge d'Orient els passats 22 i 23 de novembre

Els alumnes de 1r, 2n, 5è i 6è varen alegrar les festes de Nadal a les persones del centre de dia. Allà interpretaren cançons nadalenques i amb elles compartiren torró i joia

Es va constituir el nou Consell Escolar i la nova junta directiva de l'Associació de Pares i Mares d'Alumnes

Nou Consell Escolar

Durant el passat mes de novembre se celebraren les eleccions a Consell Escolar de les Escoles de Montuïri, òrgan de govern dels centres educatius que ha de facilitar el coneixement recíproc, l'encontre i la cooperació entre els distints grups que integren la comunitat escolar.

Els llocs a cobrir que havien quedat vacants, eren 3 per als representants de pares i mares i 3 per als representants del professorat. El nou Consell Escolar fou constituït el passat 13 de desembre i va

romandre format pels següents membres:

President: Antoni Gornals Mesquida
Cap d'Estudis: Maria Fca. Miralles Miralles

Secretari: Guillem Fiol Tomàs
Representant de l'APIMA: Maria Rigo Tous

Representant de l'Ajuntament: Maria Verger Noguera

Representants del Professorat:
Catalina Mª Forteza Amengual
Mª Antònia Vallespir Munar
Jerònia Oliver Rotger
Margalida Ramis Puigserver

Mª Antònia Melià Barceló

Representants del pares i mares:

Amador Bauzá Servera
Gabriel Miralles Pizà
Antònia Cloquell Gomila
Gaspar Miralles Sastre

Nova Junta Directiva de l'Associació de pares i mares d'alumnes

Anteriorment, dia 27 de setembre, es varen reunir en assemblea general els membres de la junta directiva de l'AM-PA a la qual es varen debatre alguns assumptes de règim intern i finalment es va decidir que la nova junta directiva quedàs constituïda per les persones i càrrecs següents:

Presidenta: Margalida Sampol
Secretària: Magdalena Alcover
Tresorer: Oriol Puig
Representant Consell Escolar: Maria Rigo
Representant Patronat de Música: Mª Antònia Ramonell
Responsable bàsquet: Magdalena Cerdà
Responsable futbol: Magdalena Alcover i Margalida Costa
Responsable anglès i natació: Margalida Marimón
Responsable teatre: Joan Roig
Responsable dansa i manualitats: Margalida Sampol

*Restaurant
Ca's Carboner*

(DIMARTS TANCAT)

REFRESCS DE NOCES, COMUNIONS, BAPTISMES...

Ctra. Manacor, km. 28 • Tlfs. 971 64 65 04 - 971 64 40 66
07230 MONTUÏRI

GLOSES

Amb amistat a en Biel de Sabor

Vaig rebre d'un home savi el present d'una llacort: amb gran estima i amor vaig tastar ple de dolçor les figures del "desagravi".

En Biel de Sabor és un home així com cal, assenyat, i d'un natural que defuig allò nial, i no sembla cap marquès.

Mai no me som enfadat per discutir amb paraules perquè són ses nostres baules que mos envolten ses taules d'alegria i d'amistat.

M'agrada poder xerrar perquè és do de Déu diví, i de vegades discutir i amb amics poder pair lo que és mal de digerir sense ningú agraviar.

Biel, tu tens un do i m'agrada que així sia: aquí tens l'ànima mia, i amb sa teva sabiduria mos trobarem qualche dia com tots es bons glosadors!

Bon any 2001!

Felip Munar i Munar

Glosa desbaratada

Quatre-cents banyarriquers, tots amb sa grossa destrat empengueren un jornal amb una espina de peix per fer-ne quatre quaters per compondre un cadafal.

(Dita pe'n Mariano Llofriu)

Nou mil·lenni i nou segle

De bell nou vull saludar el poble montuïrer dins el mil·lenni tercer que acabam de començar.

Un nou segle ens ha arribat, des de Crist el vint-i-un: dels molts que l'han començat esper n'hi hagi qualcun que el pugui veure acabat.

Al bon Déu demanaré que molts d'anys ens protegesqui, i si convé ens concedesqui que aquest no sigui el darrer.

Antònia Adrover

A sa Cooperativa

Jo faré bo es recordar es dissabte de sa fira, l'any passat ja es mateix dia m'invitaren a sopar i es tractà tot de torrar cada qual lo que volia.

Sa carn era bona i fina i bastant que en va quedar; i és d'anyella mallorquina, ara han volgut canviar, jo no en vaig poder menjar; no em trobava bé aquest dia, sa raça millor que hi ha, que a sa canal sol donar, jo encara ho puc recordar, perquè ho sé quan en tenia.

A tota sa directiva ses gràcies podem donar principalment a en Gaspar per voler-ho conservar: com més va més fan marxar sa nostra Cooperativa

Amador Font

Una de les innovacions de les matines d'enguany esdevingué el moment en què el rector mostrava als feels el minyonet Jesús acabat de treure del bellem després d'haver nascut. Aleshores un nodrit grup de nins i nines amb una candela encesa simbolitzaven que també havia nascut la Llum del Món

Abans de Nadal un grapat de dones s'afanyaren de valent per netejar els "salomons" petits i grossos de l'església

A un glosador

Sé que hi ha un montuïrer, pretén molt amb ses cançons, si puja amb jo en es graons vos ho diré si en sap fer. No crec que li surtin bé,

perquè ja el veig nirviós, per glosar, sé que el duré i en sortir que hi pensi bé, ell ho sap que guanyaré als com ell, de dos en dos.

Amador Font

bar

Ca na Poeta
music

Carrer Major, 7

Telf. 64 65 29

Montuïri

PRESÈNCIA DE MONTUÏRI EN LA PREMSA POPULAR DEL VUIT-CENTS (IV)

La qüestió de la llengua ja originava moltes polèmiques Interessant Carta a un Montuïrer

(Continuació)

L'erudit francès A. Morel Fatio, en l'informe de la seva missió filològica a Mallorca publicat a París el 1882, fa una divisió que molt bé ens pot servir com a guia i comentari per a l'aspecte lingüístic:

a) aquells que es volen fer llegir *en tot el país de parla catalana*, el capdavanter dels quals és Marià Aguiló.

b) aquells que es tanquen en el *mallorquí pur*, amb Tomàs Aguiló com a màxim representant.

c) els qui usen el *calatraví* (de Sa Calatrava, barri de Palma), o el pagès, que són els que representen el costumisme mallorquí.

El problema enfrontava els qui volien construir una literatura nacional i els qui restaven, quant al plantejament general de la tasca literària, en el més estricte provincialisme.

Hem apuntat, quan parlàvem de la funció de les revistes, que era un *mòbil* per a ensenyar la nostra llengua al lector. Ara bé, aquest *mòbil* no es limita tan sols al camp lingüístic, sinó que més aviat és un camp complex. Fullejant article per article, les referències que hom fa de la llengua a les revistes, podríem establir l'esquema següent:

1.- Defenses i apologies de la llengua

L'any 1895 el bisbe de Mallorca va concedir 40 dies d'indulgència als qui resassin una Ave Maria o Salve davant la imatge de la Mare de Déu que fa botets el dia de l'encontrada

catalana:

1.1.- Atacs contra els qui parlen en castellà als seus fills:

"jo pens que primé és lo nostro y després lo d'altri: perque me fan ganes de riure aquelles criatures que per donarsê tô y fé veure un'educació esmerada, parlan sempre en castellà essent

mallorquins ó catalans"

1.2.- Exaltacions de l'originalitat del català:

"Sí, amich meu, sa nòstra llengua és d'un gènit originalíssim y tot nòu"

F.G. (L'I.) núm. 248; 8 de març de 1884.

1.3.- Argumentacions a favor del català perquè ajuda a fer aprendre altres idiomes:

"Perque axí com de lo difícil se passa à lo fácil sense pena, axí de sa llengua catalana se passa à qualsevòl altre llengua sense gayre dificultat".

F.G. (L'I.) núm. 251; 29 de març de 1884.

1.4.- Reivindicacions de l'ús públic de la llengua:

"¿No sé perque no han d'aplaudí es bòn mallorquí? i perque no han de cridá: brau, brau?."

Señó Vicari/Ja qu'es aquí:/ Pot resá es Crèdo/ En Mallorquí/ Qu'aquest lleté/no sab llatí".

E.R. (L'I.) núm. 124; 22 octubre de 1881.

2. El tema de la llengua oficial.

2.1.- Defensa del bilingüisme:

Ferreria Rafel Miralles

Més de 20 anys treballant el ferro

Carr. Palma-Manacor s/n • Telf. 971 64 62 88 • Montuïri

"..Qui sàpia teòricament sa llengua catalana sense cap mica d'ennuix parlarà y escriurà sa llengua de Castilla; perque aquesta té s'ortografia ménos complicada que sa nostra; perque no té més que cinch vocals definides en cinch veus mentres que nòltros tenguent només cinch vocals les donám nou veus distintes".

F.G. (L'I) núm. 251; 29 març de 1881.

2.2.- Defensa de l'existència d'una llengua oficial de l'Estat sobre les altres:

"Es molt llògich qu'una nació com España, tenga un idioma oficial, pero no es tan llògich qu'aquesta sia forçada a llegítima y s'única de sa nació española".

F.G. ; núm. 248; 8 de març de 1881.

3. Origen i unitat de la llengua catalana.

3.1.- El mite del Llemosí:

"Molts de pagesos de la pagesia conservan de lo milló sa llengua antiga, que segons contan mos vé de més enllà de Catalunya d'una llengua de dins França qu'es diu el llemosí".

P. D'A. núm. 267; 19 juliol de 1884.

3.2.- La polèmica mallorquí/català:

"¿Sa llengua mallorquina se confon amb sa llengua catalana?, sí, amich méu, s'hi confon perque es sa mateixa llengua ni més ni pús. Sòls hey ha diferències de detall, petites escepcions de gramática y un nombre reduhit de vocables que no son comuns a ses dues regions de Catalunya y Mallorca".

F.G. núm. 255; 26 d'abril de 1884.

També Pere d'Alcàntara Penya puntualitza:

"Nòltros som descendents de pare a fí d'aquells cavallés catalans que vengueren a conquistá s'illa de Mallorca, sa llengua mallorquina antiga ha d'essé per fòrsa sa catalana"

Núm. 267; 19 de juliol de 1884

Carta a un Montuñer

Estimat amic: He rebuda sa teva, en què em convides a fer-te uns quants dies de companyia per Montuñi ara que comencen a entrar en es bon temps.

Si bé és veritat que no em falten desitjos de passejar sa meua primorosa figura, tampoc tenc sa vida tan avorrida, que vulgui anar-me'n de bot i boleï a l'altre món.

Dins la primera meitat del segle XX es feien comèdies a la Sala Mariana. Encara destriam en Vicenç "Xiu" i en Pere "Prats" en el corral de la rectoria abans de sortir en escena

Estic bé per ara a dins Ciutat, sobretot des de que s'Ajuntament s'és donat a purificar-nos s'aire i guardar-nos de febres, sembrant arbres d'aqueixos que los diuen eucaliptus, i que d'aquí un grapat d'anys començaran a sortir de ses caeres, si ets al·lots no resolen lo contrari, esfondrant caera i arbre.

He sentit dir moltes vegades que "tot lo món és món, fora Montuñi", i som de parer que aqueixa terra serà l'altre món dolent, és a dir, l'infern. Diré per què:

Ens conta s'Evangeli que allà a l'altre món dolent hi haurà gemecs, plorals i cruixits de dents. I si no menten ses cròniques, per aquells barris montuñencs, si no gemecs, hi ha molts d'alls, i no hi falten tampoc cebes, fruita molt bona per fer cruixir sa barramenta i fer caure llàgrimes com es puny. Per lo tant, te don les gràcies de s'ofertament, i ja ho veurem en estar desesperats.

En Pep va rebre ses empanades que li

enviares i perquè les tastàs me'n donà una. Amb ella he pogut conèixer que no menten es qui diuen que a Montuñi, estant com estan fora del món, no coneixen la carn; perquè, fillet, com prou vaig haver llescat, just hi vaig trobar un os. Això em prova que sobre lo que deis que el dimoni no se posa amb voltros, no serà perquè Sant Bartomeu el tengui fermat, sinó perquè, per tenir-lo content, li donau ses popes; i ets ossos los enviau a n'ets amics.

Te don s'enhorabona per què, des que has acabada sa carrera, ocupes un puesto elevat, (si és que vius dins Montuñi).

Disposa des teu amic i camarada que sense ofici ni benefici continua essent per ara un pobre.

(Continuarà)

Gabriel Juan i Galmés

Ex- Estudiant. L'Ign. núm. 44; 17 d'abril de 1880.

Restaurant

PUIG DE SANT MIQUEL

Cuina mallorquina Forn de llenya

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuñi

Darreres troballes històriques

Algunes notícies de Montuïri a l'Arxiu de la Corona d'Aragó

A la darrera visita que vaig fer a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (Barcelona) hi vaig localitzar els següents documents referents a Montuïri:

Dia 30 d'abril de 1354, el rei Pere, atenent la devoció que té a Santa Maria i Sant Bartomeu, concedeix gràcia d'amortització de l'alberg que tenia Pere (Pleus?), rector de l'església de Sant Bartomeu de Montuïri, així que els rectors puguin tenir aquest alberg amb els seus drets. (ACA Cancelleria, reg. 1.417 f. 218v)

Al mateix temps, el rei Pere concedeix la batlia de Montuïri a Jaume Serra. (Id f. 219)

Dia 1 de maig de 1367, el rei Pere Concedia a Pere Serra el càrrec de batle de Montuïri. (ACA reg. 1.425 f.65)

Dia 25 de maig de 1368, el rei Pere concedia guiatge a favor de Guillem Blanc de Muntuhiri per raó dels delictes comesos, excepte el de bar, heretge, sodomita, fabricant de falsa moneda, trencador de camins i crim de lesa Majestat. (Reg. 1.426 f.104)

Dia 8 de març de 1373, el rei Pere, atenent que Bernat Vidal de Montuïri és suficient i idoni per regir l'art de notaria, el nomena notari i podrà fer escriptures, capbreus i altres actes notariais. Pocs dies després, dia 21, el rei concedí l'es-

crivania reial de Montuïri a aquest notari, la qual escrivania era vacant per defunció del notari Pere Oliver. (Reg. 1.431 f.2 i 154)

Dia 3 de setembre de 1372, el rei Pere va absoldre Arnau Manera de Montuïri, culpable de la mort de sa muller Maria, perquè l'havia trobada cometent adulteri. (Id f. 31)

Dia 23 de juliol de 1375, el rei Pere comunicava a les autoritats mallorquines el fet que Bernat Vidal havia obtingut l'escrivania de Montuïri, pagant la pensió anual de 6 lliures (i entrada de 15 lliures) a la Procuració Reial. Però resultà que el procurador reial de Mallorca concedí l'escrivania a Bernat Vert, persona rústica i no apta. Per tant, el rei confirma el càrrec a l'esmentat Vidal. (Id f. 185v)

Dia 22 de desembre de 1377 el rei Pere concedí el càrrec de batle de Montuïri a Ferrer Gonyalons, ofici que havia d'ocupar a partir de la propera festa de Pentecostes o Cinquagesma. (Reg. 1.437 f. 141)

Dia 10 de maig de 1379, el rei Pere concedí la batlia a Guillem Blanc. (Reg. 1.440 f. 71v)

Dia 26 d'abril de 1384, el rei Pere concedí la batlia a Arnau ça Manera. Dia 1 de juny del mateix any, la concedí

Portal de la claustra de Son Company després de la seva renovació

a Francesc Ferrer, i dia 9 de juliol de 1385, la tornà concedir a Arnau ça Manera (Reg. 1.446 f. 118 i 129v, i reg. 1.447 f. 75v)

Dia 11 de maig de 1405, el rei Martí concedí el càrrec de Batle de Montuïri a Bernat Muntaner. (Reg. 2.268 f. 63)

Dia 21 de febrer de 1406, el rei Martí manà al governador de Mallorca que procedís a la venda dels béns d'en Sociés de Montohiri, el qual, pels seus crims, s'havia compostat a pagar 200 florins d'or. (Id f. 120v)

Durant els mesos de maig dels anys 1407, 1408 i 1409, foren nomenats batles, respectivament, Antoni Domènec, Bernat Muntaner i Pere Joan. (Reg. 2.269 f. 121 i reg. 2.270 f. 42 i 142v)

L'any 1545, el batle de Montuïri que fou Jeroni Ribes, passà comptes davant el procurador reial dels diners que havia rebut per multes duant l'any del seu exercici, imposades als propietaris de vaques i someres que havien fet tala. Més va rebre 18 sous i 4 diners de Sebastià Parets perquè va practicar el joc amb un esclau. Més una lliura i 8 sous rebuts de la viuda Pomara perquè va tallar llenya. (ACA, Mestre Racional nº 1.659 quèren 16)

Montuïri

971 646 460

Bar Can Pieres

EL JACIMENT ARQUEOLÒGIC DE SON FORNÉS - II

L'assentament talaiòtic

A començaments del segle IX abans de l'era cristiana, les comunitats prehistòriques de Mallorca sofriren importants canvis econòmics i socials. Això va su-

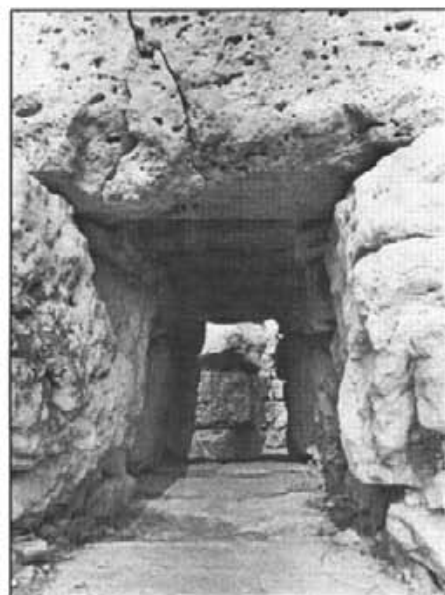

Joan Andreu Marimon "Mostatxet", avui de 77 anys, fou un dels primers que feren feina al talaiot de Son Fornés després del descobriment, l'any 1975. Amb ell hi treballaven una dotzena d'obres, entre lloritans i montuïers

posar la fundació de grans poblats i la construcció dels célebres talaiots, grans monuments ciclopis, o sia construccions o murs fets de grans blocs irregulars de pedra, sense cap material que els uneixi i generalment amb alguna pedra petita que fa de falca, de planta circular o quadrada, que solen tenir una cambra interna i una columna central a fi de sostenir el sòtil. Aquestes impressionants construccions de pedra foren utilitzades com a fortificacions defensives, com a talaies per al control visual d'un territori i com a centres públics de reunió a l'interior del qual es desenvoluparen activitats d'ordre econòmic i polític.

Les excavacions dutes a terme fins ara a Son Fornés han mostrat dos dels tres talaiots descoberts en el jaciment, així com restes de cinc estatges corresponents a la gent que els varen construir i els utilitzaren. Aquestes edificacions es troben envoltades per trams de muralla que oferien al conjunt una aparença compacta i clarament planificada.

L'edifici de més envergadura és el talaiot I, el més gros del seu gènere d'entre els coneguts a Mallorca, de 17 m de diàmetre i quasi 3'5 m d'altura conservada. Posseïa un pis superior com si fos un terrat i un altre inferior al qual s'hi entrava mitjançant un corredor que s'havia construït a la seva potent paret de més de 5 m de gruixa. S'ha calculat que l'esforç

Corredor d'accés a la cambra principal del talaiot

invertit per a la seva construcció equivalia al treball continuat de cinquanta homes al llarg d'uns dos mesos. Gràcies als estudis sistemàtics realitzats, sabem que l'interior del talaiot I fou l'escenari de pràctiques econòmiques que consistien a esquarterar bous i porcs, les parts que servien d'aliment, dels quals eren després distribuïdes entre els pobladors dels habitatges de prop.

O. Arbona

Les dades han estat extretes del fulllet informatiu sobre el jaciment redactat per la Fundació Son Fornés.

Préstecs Hipotecaris Habitatge

marcar
el ritme de la teva hipoteca

A tipus variable

A tipus fix

Jove

A tipus mixt

Quota blindada

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

FABRICACIÓ DE BALUSTRADA

Manera

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

Magatzem i Oficina:
Cart. Manacor, km. 28'5

Tlf. Magatzem: 64 67 44
" : 64 60 95
" Particular : 64 61 73

07230 Montuïri (Mallorca)

Els bons productes del nostre camp

El sindicat Unió de Pagesos i amb el recolzament del Consell Insular, ve instal·lant des de fa una temporada una taula expositora per mostrar i donar a conèixer els bons productes mallorquins que es conreen i recullen dins aquesta tan bona terra mallorquina. A Montuïri hi va estar al mercat del dilluns de dia 27 de novembre i el dia de la fira.

Aquesta campanya es fa amb la finalitat que la gent consumidora —que som tots— comprovi la seva bona qualitat, bon gust i frescor ja que les verdures són acabades de collir i arriben al mercat el mateix dia o al dia següent a la seva recollida. Sols és una mostra i, encara que aquesta taula expositora s'instal·li pels mercats dels pobles i ciutats i sembli un lloc de vendes, la seva finalitat no està amb el vendre-ho sinó amb el mostrar-ho i degustar formatges, sobrassada, botifaró, bessons d'ametlla, fruits secs... a fi de demostrar tan bons com són i donar incentiu al seu consum, tan necessari per l'economia dels qui de les tretres del camp han de viure. Confiam facin el seu efecte.

A *Mercapalma* però, a la producció d'aquí s'hi ha d'afegir tot allò que ens arriba de fora i gairebé tot l'any hi ha balquena de tota mena de fruites i hortalisses, per tant es considera molt important fer campanyes publicitàries com s'estan fent i que gràcies a elles el pagès mallorquí tenguí bon vendre a un preu ra-

onable la seva producció.

Certament a Mallorca sia perquè tenim la sort de tenir bona climatologia, sia perquè tenim bones terres, sia per la constància i el bon saber dels hortolans mallorquins, els nostres productes estan entre els millors que es puguin trobar.

Perquè, amb tota seguretat són més gustoses les patates collides a Sa Pobla que les d'importació, així com també les carxofes, maduixes, cebes, mongetes i totes quantes hortalisses es conreen per aquelles contrades. I ho són els alls i cebes conreats pel pla de Mallorca, a més de tota mena de verdures. I les tomaques de ramellet i les prunes i els albercocs porrerencs i el raïm *mantonegro*, varietat genuïnament mallorquina, i els melons vilafranquers i les figues flors algaidines i les figues seques lloretanes i les taronges i les olives solleriques i tants d'altres productes hoto-frutícols. També l'oli de la muntanya i el vi produït per Algaida, Petra, Felanitx, Porreres i tota la comarca del Raiguer. ja sigui en denominació d'origen o no. També és molt bona la carn, sigui procedent del bestiar que sigui, i tots els seus derivats, com és la llet, els formatges i brossats, els ous, els embotits, molt especialment la sobrassada de porc negre.

He citat els pobles on el seu conreu té més nom i es popular respecte als productes esmentats, però no vull dir ni molt

manco que per exemple les patates d'altres indrets no sien igualment bones —i les conreades a Montuïri més— així com amb els altres productes i que arreu de tota l'illa se'n conreen i també tenen la mateixa importància. I, una cosa és segura, tots són bons i molt gustosos, ja que per tal d'esser conreats i produïts a Mallorca ja és garantia de bona qualitat.

Però perquè la gent se n'adoni és feia necessari fer-ho saber i per aquest motiu, el qual es digne d'elogi, s'han esposats i donats a tastar els productes del nostre camp arreu de Mallorca amb aquest fi. S'haurà aconseguit allò que es pretén? Pel que sembla, sí. Tant per part de la gent en general com pels botiguers i fins i tot les grans superfícies comercials, es nota un cert interès a adquirir preferentment allò produït aquí. Però al cap i la fi és el consumidor és el qui té la darrera paraula i que tant si compra directament al productor com als revenedors que venen per les places, botigues o hipers, és important que prefereixin els productes produïts a Mallorca. Ara bé, per poder dedicar-se a l'agricultura clàssica, de secà, es fa necessari una explotació agrària de considerable extensió.

Amb el que sí sembla ha quedat un poc rendible i que no es necessari tenir molta extensió de terreny és amb el conreu intensiu de productes hortícoles, conreats tan dins hivernacle com a l'aire lliure. I important són els fruiters de tota mena, les vinyes i els vins, les olives i l'oli i altres produccions que han de tenir prestigi i bona sortida en els mercats. Per aconseguir-ho es necessari una propaganda permanent i seguir produint bona qualitat. Sembla que així es farà, les entitats abans esmentades pensen contínuament mantenir la mostra i d'aqueixa manera mirar d'estimular i fomentar el consum dels productes d'aquí, conreat per tan bones mans com les del pagès mallorquí.

I tant de bo s'aconsegueixi estimular els joves que quedin a treballar al nostre camp i així, dins la nova pagesia, puguin viure dignament de les tretres del fora vila.

Sion Nicolau

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Albañiles, 14

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11

Pol. Son Castelló

07009 Palma de Mallorca

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Botar corda

El dia de la festa de Crist Rei durant un bon grapat d'anys es va celebrar en es Puig amb molts de divertiments lúdics a més de la solemnitat religiosa. Un d'aquests "números" era el de "botar" corda, cosa que feien els més grans i que tenien, com es pot destriar a la foto, molts d'espectadors, grans i petits, nins i nines. El que ara salta és en Miquel "Pieres" (†) (qui fou mestre a la Sala Mariana), mentre en Miquel "Quelet" aguanta la corda. Darrere ell en Pep "Costa" observa el salt així com molts altres. Això succeïa el darrer diumenge d'octubre de l'any 1947.

Records d'infantesa

Vaig rebutjar la besada

Sor Margalida era la monja amb qui anava de petit, l'any 1936, quan sols tenia 5 anys. A ca meva no volien que fos viciat, per això, llevat dels primers dies que m'acompanyaren a ca ses Monges, m'hi feien anar tot sol, si bé en passar per davant can Rafel "Costa" ens ni anàvem plegats. L'any següent em passaren amb Sor Basília i l'any en què en vaig complir 7 ja anava amb Sor Maria. Poc a poc vaig aprendre les primeres lletres, temps en què ens feien memoritzar les lliçons "de cor", i ja no diguem de la doctrina cristiana, que era en mallorquí. Em costava molt d'esforç aprendre'm la pregunta "llarga", però a la fi me la vaig "fer meva".

Un fet d'aquest temps que no se m'ha esborrat succeí en mig de plaça. Era un dia

que va venir el comte Rossi a Montuïri, a qui se li havia fet una rebuda fora mida. Aleshores hi havia mols de montuïrers empresonats per motius polítics i s'aconseguí que n'amollassin un grapat. Però de la venguda d'aquest controvertit personatge record encara que el meu pare em presentà a ell. El comte m'agafà amb les dues mans i em va aixecar perquè li donàs una besada. Però jo de cap manera la hi volia donar perquè duia una barba llarga i en fregar-me per la meua cara m'escarrufava i em feia enrere. Repetesc: era el 1936, tenia 5 anys i... pensa tu...

A partir dels 7 anys em passaren a les escoles. Primer vaig anar amb don Cristóbal i l'any següent amb don Francesc Pomar, un mestre que tenia

vena de poeta i ens ensenyava una poesia que començava així: *Galilea lloc ventós...* Però als 10 anys vaig començar el batxiller i tot seguit vaig haver d'anar a estudiar fora de Mallorca: primer a Madrid, al col·legi *San Isidro*; al cap de dos anys, a València... i així.

I en venir a Mallorca encara trobava els mateixos amics: en Rafel "Xorri", en Bernat "Pizà", en Ventura "Mayol", Antoni "Pelut"... Per cert que aquest va morir quan sols tenia 15 anys. Un dia a cas ferrer, picant damunt l'encruia, una llenca del mall que es va desprendre li pegà a ell i li va entrar dins la panxa i al poc temps va morir.

Durant aquesta època d'adolescent fèiem moltes comèdies a la Sala Mariana. I en podria contar d'anècdotes. Totes fan riure... però seria massa llarg.

Contat per Mateu Oliver Verd "de Meia"

Orquidea

Perlas
Orquidea®

L'equip de III divisió acaba la primera volta sense perdre en Es Revolt

L'equip de III divisió de futbol ha finalitzat la I volta del campionat en la posició número 12, d'entre els 20 equips participants. A les 19 jornades, ha fet 24 punts, ha guanyat 6 partits, n'ha empatat altres 6 i n'ha perdut 7. Ha marcat 23 gols i n'ha encaixat 33. Ha aconseguit acabar aquesta fase sense perdre cap partit en Es Revolt i això que l'han visitat els equips que li van davant a la classificació: At Balears (1), Ferrioler (2), Vilafranca (3), Platges de Calvià (4), Constància (7), Poblera (8), Santa Ponça (9), Espanya (10), Cardassar (11).

Més no es pot demanar a un conjunt integrat fonamentalment per jugadors de la vila i per un tècnic de la casa i que té com a objectiu mantenir-se a la categoria.

Observem les alineacions habituals on hi figuren els noms de Guillem Munar, Llorenç Gacies, Cristòfol Andreu, Jaume Mas, Joan Verger, Sebastià Canyelles, i els lesionats Baltasar Socies i Mateu Gomila. A més a més, de l'equip de II regional –quan ha estat necessari a causa de les baixes– s'han agafat alguns jugadors per fer front a qualsevol substitució.

CROSS JOAN BARCELÓ

Més gent que mai hi participà en aquest cross que s'ha convertit en un clàssic de l'atletisme balear que reuneix cada any els millors atletes de Mallorca.

Enguany a causa de les construccions que es fan en es Revolt, ha canviat d'escenari. S'ha desenvolupat ben al costat del camí Pelut i del cementiri. Les pluges caigudes i les pujades i davallades habilitades damunt el terreny feren que el circuit fos una autèntica prova d'aquesta especialitat.

Els representants de Manacor, Palma i Calvià assoliren el primers llocs de les deus proves disputades. La campanera Josefina Hisado del club ADA Calvià i Carlos Martínez del CM Mallorca guanyaren la prova reina de nou mil metres a les modalitats sènior femenina i masculina.

Els montuïrers Joan Barceló Prohens, Esteve Barceló i Joan Barceló Cerdà –a més de treballar en la infraestructura del cross– corregueren i quedaren en les posicions 21 de veterans, 16 i 36 de sènior, respectivament.

CROSS ESCOLAR

Un altre èxit d'organització i participació va resultar el V cross escolar celebrat el dissabte 2 de desembre amb motiu de la fira. Hi intervingueren tres-cents trenta atletes des de sis fins a quinze anys.

El montuïrer Marc Solier Costa, tot i ser de primer any a la seva categoria, va aconseguir classificar-se en quarta posició d'entre una setantena de corredors.

Felanitx i Pollença s'endugueren el major nombre de primers llocs a les deus proves celebrades (des d'iniciació fins a cadet)

NADAL AL BÀSQUET

La família del bàsquet montuïrer va celebrar les festes de Nadal amb una tornada en es Dau a la qual hi assistiren les jugadores, entrenadors i entrenadores i pares i mares del quatre equips federats i la junta directiva. No hi faltà el regal d'aquests dies.

RESULTATS MES DE GENER

FUTBOL

III divisió

Eivissa, 5 – Montuïri, 0
Montuïri, 2 – Constància, 2
Sóller, 1 – Montuïri, 3
Montuïri, 2 – Ciutadella, 1

II regional

Montuïri, 1 – Son Cladera, 0
Montuïri, 0 – Consell, 1
Petra, 2 – Montuïri, 3
Montuïri, 0 – Pla de na Tesa, 4

Juvenils

Vilafranca/Montuïri, 3 – Sineu, 2
Algaida, 5 – Vilafr/Mont, 1
Vilafr/Mont, 1 – G. Alcúdia, 4
Port Pollença, 0 – Vilafr/Mont, 0

Cadets

Montuïri, 1 – At Escolar, 2
Algaida, 8 – Montuïri, 2

Infantils

Montuïri, 8 – Barracar, 1
Montuïri, 3 – Santa Margalida, 2
Felanitx, 6 – Montuïri, 0

L'equip de futbol iniciació

Alevins

Soledat At, 1 – Montuïri, 5
Montuïri, 1 – Consell, 4
Sa Vileta, 8 – Montuïri, 2

Benjamins futbol 7

Montuïri, 0 – Vilafranca, 0
Cardassar, 3 – Montuïri, 6
Montuïri, 1 – Petra, 1
Montuïri, 8 – Manacor, 0

FUTBOL SALA SÈNIOR

MGG Sant Llorenç, 4 – Ca na Poeta, 6
Ca na Poeta, 3 – Llagar de Asturias, 8
Juan de Ávila, 4 – Ca na Poeta, 1

BÀSQUET FEMENÍ

Sènior

Montuïri, 68 – M. de Manacor, 61
Hispania, 72 – Montuïri, 62
Pla de na Tesa, 84 – Montuïri, 46
Montuïri, 65 – J. M. de Sóller, 39

Júnior

Resultats dela fase regular:
Lloseta, 42 – Montuïri, 47
Montuïri, 32 – Sa Pobla, 15
Piscinca, 94 – Montuïri, 37

Cadets

Montuïri, 26 – S. Balear Infantil, 57
Llucmajor, 94 – Montuïri, 39
Montuïri, 34 – J. M. de Sóller, 31
Sant Josep, 78 – Montuïri, 22

Minibàsquet

Montuïri, 29 – Manacor, 12
J. Mariana de Sóller, 18 – Montuïri, 10
Esporles, 4 – Montuïri, 30

Col·lecta de Nadal

Com cada any el poble de Montuïri s'ha volgut fer solidari de la campanya que organitza Càritas diocesana a favor del pobres que aquest any té com a lema: *Depèn de tu que trobin acolliment*. En la col·lecta del dia de Matines i de Nadal s'han recollit 79.540 pts. Ben prest con convidarem a fer una altre gest solidari vers els pobres. Aquesta vegada no seran diners, sinó joguines i botelles de cava buides. En nom els pobres de Mallorca gràcies per la vostra solidaritat.

Reunió pre-baptismal

En motiu de la pròxima celebració baptismal convidam als pares i padrins dels nins i nines que han de ser batejats durant els mesos de: gener, febrer i març a la reunió preparatòria que es farà el divendres dia 12 a les 21'00 a la rectoria.

Celebració del Baptisme

La celebració comunitària del baptisme tindrà lloc el proper diumenge dia 14 de gener a les 18'00.

Festa de Sant Antoni Abat

Com és costum a molts de pobles, també en el nostre, celebrarem les populars i tradicionals beneïdes de Sant Antoni el diumenge dia 21 a les 12'30 a Es Dau. Ho celebrarem aquest dia perquè aquest any la festa esdevé el dimecres i és dia de feina.

Setmana de pregària per la unitat dels cristians

Dels dies 18 al 25 de gener se celebra la Setmana de la unitat dels cristians. Fou el Concili Vaticà II el que motivà a dur a terme aquest noble desafiament. Certament que entre els creients en el Crist hi ha més coses que ens uneixen que les que ens separen. És per aquest motiu que no hem d'escatimar esforços per arribar a aconseguir aquest anhel.

Durant aquesta setmana es duran a terme diverses celebracions religioses ecumèniques entre les esglésies cristianes existents a Mallorca: Luterana, Anglicana, Catòlica, l'Església Sueca. Certament seria un gest ecumènic que hi acudíssim, a alguna d'aquestes celebracions i una bona manera per obrir-nos a altres realitats religioses que ens agermanen i ens conviden a viure la fraternitat.

4 nous Ministres de l'Eucaristia

El passat dia 8, la Immaculada, a la missa del vespre es va impartir el ministeri de l'Eucaristia a quatre montuïrers: Joana Ramonell Martorell, Teresa Mayol Fullana, Joan Cerdà Jaume i Jaume Massanet Noguera,

Festa de la Mare de Déu de la Bona Pau

Dissabte dia 27 de gener a les 20'00 celebrarem una Eucaristia en honor de la Mare de Déu de la Bona Pau. Presidirà la celebració la imatge de la Mare de Déu de la Bona Pau. Ens acompanyarà la coral Mont-Lliri per fer més participativa i més festosa la nostra celebració. Al final de la celebració s'entregarà una

estampa de la imatge a les famílies que ho desitgin.

Missa amb els nins

Volem informar que l'Eucaristia amb els nins del més de gener es farà el diumenge dia 14 a les 12'00. Els nins i nines que ho vulguin podran portar una joguina perquè la puguin donar a altres nins/es i així puguin jugar-hi.

Un Messies nou

A partir d'aquesta nova Epifania o manifestació del Messies entre els homes, hauríem de canviar la manera de relacionar-nos amb Déu, amb els altres i amb tot el que ens revolta. Per això hauríem de passar:

de la llunyania a la presència,
de la retòrica al compromís,
de la felicitat a la benaurança,
del jo i el tu al nosaltres,
de la banalitat a la maduresa,
de la buidor al sobrepuig
de la tranquil·litat a la pau,
de l'apatia a la vibració,
de la inconsciència a l'expectació,
de la complicació a la senzillesa,
del desig a la decisió
de l'oblit al diàleg,
del nerviosisme a la serenor,
de les alegries a la joia,

de la quantitat a la qualitat,
del tancament a l'obertura,
del mirar al somriure,
de l'aprendre al compartir,
del renou a la pregària,
del dret al deure,
de la por a l'esperança,
de l'agitació a la contemplació,
del "ja t'arreglaràs" al servei,
de la crítica a l'estimació,
del pecat a la conversió...
i tot això perquè volem ser com el
Nin de Betlem.
Molts d'anys i bon 2001 per a tothom!

DEMOGRAFIA

Desembre de 2000

Naixements

Dia 20.- Rosa Maria Moll Salvà, filla de Gaspar i de Rosa Maria.

Defuncions

Dia 11.- Antoni Cerdà Ribas "Lloret", casat de 74 anys.

Dia 11.- Josep Mayol Fullana "Silis", casat de 60 anys.

Dia 15.-Joana Aina Arbona Muntaner "Arbona", fadrina de 87 anys.

Resum de 2000

Naixements: 28 (15 nins i 13 nines)

Defuncions: 28 (15 homes i 13 dones)

Aquest any tot ha estat equilibrat.

Matrimonis de montuïrers: 10

TEMPS PASSAT

10 anys enrere

Gener de 1991

Fortes pluges i inundacions

Fou tanta l'aigua que caigué entre el 25 i 26 de gener de 1991 -110 litres m²- que els camps de Montuïri quedaren tan inundats que semblaven llacs. I aquest estat es perllongà algunes setmanes.

25 anys enrere

Gener de 1976

Participació en el cros provincial

Dia 25 de gener de 1976 en el castell de Bellver es va celebrar el cros provincial. D'entre els 1.700 atletes, 50 eren joves montuïrers. Cal esmentar els triomfs de Margalida Palmer (medalla d'argent) i Mercè Robles (medalla de bronze). A la categoria de cadets roman-gueren subcampions per equips.

50 anys enrere

Gener de 1951

Guarda Rural

A la sessió de l'Ajuntament de dia 26 de gener de 1951 es va nomenar Guarda Rural Pere Mulet Cerdà, qui ja era guarda rural, amb un sou anual de 2.000 pessetes. La seva tasca era la de vigilar finques, camins, torrents, etc. del terme i denunciar a l'Ajuntament totes les infraccions.

100 anys enrere

Gener de 1901

Eleccions a senadors

Durant els 20 primers dies de gener de 1901 a la casa de la vila romangueren exposades les llistes dels candidats a procurador per Montuïri: els 40 majors contribuents del poble.

CUINAR EN CASA

Calamars de la padrina de na

"Petrera"

Ingredients

2 ous (1 bullit i 1 cru) 6 Calamars
1/4 de carn capolada Pebre bo blanc
Alls i julivert 1 pastanagó
1 copa de vi sec 2 tomàtigs

12 ametles torrades i picades

1 pebre vermell torrat

2 cebes grosses

24 panses sense pinyol

1 llesqueta de pa mullat de llet

Elaboració

Es posa la llesca de pa a remullar. Es tallen les cametes dels calamars ben petites. Es fregeixen junt amb la carn capolada en poc foc. Hi mesclam el pa, l'ou bullit tallat ben petit i l'ou cru, alls i julivert. S'omplen els calamars posant 4 panses a cada un i el farcit. Es tanquen amb un escuradents. Es fregeixen i es posen dins una greixonera.

Salsa

Se sofregeixen les cebes tallades ben petites i les tomàtigs pelades i el pastanagó. Ho posam damunt els calamars juntament amb el vi sec i aigua que les tapi i que bullin fins esser cuits. Després treim els calamars i passam la salsa pel premsapurés. Tornam posar els calamars i hi afegim les 12 ametles torrades i picades i el pebre torrat fet a trossets petits. Deixam que bulli un poquet a poc foc posant esment que no s'aferrí a la greixonera.

Catalina Sastre Roca "Petrera"

PLUVIOMETRIA

Desembre de 2000

Dia 21	1'7	" 27	2'7
" 22	4'2	" 28	0'7
" 23	5'4	" 29	1'8
" 24	0'7	" 30	20'0
" 25	1'8	Total ...	48'8
" 26	9'8		

Resum de 2000

Gener	42'6	Juliol	2'5
Febrer	2'6	Agost	31'8
Març	8'5	Setembre ...	70'1
Abril	9'0	Octubre ...	92'1
Maig	35'7	Novembre ...	65'9
Juny	11'8	Desembre ...	48'8

Total pluja 2000.....421'4 litres m²

El dia que més va ploure fou el 3 de setembre, amb 59'7 litres m².

Per altra part l'any 2000 s'ha de considerar com un dels anys més plujosos dels darrers temps.

NOCES D'OR

24 gener 1951

Miquel Bennassar Mayol "Carboner" amb Francisca Gomila Miralles "Perulla"

APOTECARIES

7 Gener Petra	21 Gener St. Joan
14 " Porreres	28 " Vilafranca

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

Ctra. Montuïri a Porreres, Km.1 • Tel. 971 646 695 • Fax 971 161 503

MONTUÏRI

Els 10 fets de més relleu de l'any 2000

Celebració del 700 anys

El mateix dia 1 de gener de 2000 la historiadora Maria Barceló Crespi a l'església plena de gent va pronunciar el pregó amb el qual oficialment començava la commemoració dels 700 anys de la fundació de Montuïri com a vila reial. A les escoles també se celebrava l'esdeveniment set-centenari.

L'anagrama, damunt els graons

L'anagrama dels 700 anys que havia desfilat a la cavalcada de Sant Antoni, dies després fou depositat damunt els graons amb l'ajuda d'una grua—és de ferro i pesa 1.500 kg.—, al costat de Can Ferrando.

50è aniversari de la Cooperativa

Dia 11 de març se celebraven nous actes commemoratius dels 50 anys de la fundació de la Cooperativa Agrícola de Montuïri (els primers ja foren pel novembre i desembre de l'any anterior). Hi assistiren autoritats autonòmiques i locals.

Centre de dia de la Mancomunitat

El 25 de maig es va firmar el conveni mitjançant el qual se cedeix l'edifici de Ca ses Monges per a Centre de dia de la Mancomunitat. La benedicció i inauguració amb assistència del President de la Comunitat, Francesc Antich, tingué lloc dia 29 de juny. La capacitat del centre és de 20 persones.

El CE Montuïri, a III Nacional

Després d'una brillant campanya esportiva, pel juny el CE Montuïri aconseguí l'ascens a III Divisió Nacional. Aquesta és la tercera vagada que hi ascendeix.

Inauguració de la restauració del retaule de Sant Pere

Després de més de 10 anys de gestions, el 18 d'agost fou inaugurada la restauració del retaule de Sant Pere. Hi assistí la Consellera de Cultura del CIM, Mª Antònia Vadell.

Miquel Mascaró, nou rector

Dia 16 de setembre feu l'entrada el nou rector, P. Miquel Mascaró, M.SS.CC. Li ajudaran els P. Joan Pocoví i Jaume Rey-

nés, si bé compartirà la rectoria de Montuïri amb la de Randa. Presidí la concelebració el Vicari Episcopal de la Part Forana.

Les associacions de 3ª edat comparteixen local per a la gimnàstica

Després de molt d'insistir i l'oportunitat de trobar un local adient, a partir d'octubre les dues associacions de tercera edat de la vila comparteixen local per a la gimnàstica: a ca na Pallusca, en Es Dau.

Homenatge a 38 músics

Amb motiu de la festa de Santa Cecília, es va retre homenatge a 38 músics majors de 50 anys que havien tocat o toquen a la banda de Montuïri. A cadascun se'ls va entregar cinc presents commemoratius.

Mercat medieval a la fira més concorreguda

Una de les novetats de la fira i que més va complaure molta gent fou la instal·lació d'un mercat medieval, el qual tingué per emplaçament el carrer del Molinar. Fou, per altra part, la fira més concorreguda—prop de 10.000 visitants—des de la seva reinstauració, el 8 de desembre de 1979.

Altres esdeveniments rellevants

- Sense cap casta d'incidents dia 12 de març els montuïrers en un 77% participaren a les **eleccions generals**. I a la vila, com a la resta de l'estat, guanyà el PP.

- Pel març, Joan Barceló Prohens aconseguí **medalles** de plata i bronze en el campionat d'Espanya de cros i Bartomeu Andreu, a títol pòstum, fou guardonat amb la insígnia d'or de FBF.

- Fou batle dia dia del Puig, Llorenç Bauzà Mas.

- Dia 24 d'abril del Conseller de Cultura, Damià Pons, presentava el llibre amb els contes guanyadors del **VIII Concurs de Conte Curt**.

La fira del 2000, potenciada amb motiu del 7è centenari de la vila, possiblement fou la més concorreguda els darrers 20 anys

- Pel maig fou restaurat el **molí d'en Ballester**.

- Rafel Miralles Rossinyol a partir de juny és el nou **president** del CE Montuïri.

- El 17 de juny el **rector** Onofre Torres anunciava que vendria un nou rector.

- Joana Mª Palou passa al Consell Insular com a **coordinadora** de l'àrea de Cultura i Joventut.

- El 25 de juliol la Comissió Insular d'Urbanisme suspèn les NN SS de Montuïri.

- La darrera setmana de juliol fou restaurada la cara de la **façana de la rectoria** que dona als graons.

- De les festes del 2000 cal ressaltar: a) que enguany es presentaren 74 obres al **Concurs de Conte Curt**; b) que l'eminent metge Ramon Llull Cerdà (fill de mare montuïrera) pronuncià el **pregó** de Sant Bartomeu; c) que els Cossiers estrenaren **nous vestits**, i d) que a causa dels coets hi hagué **5 accidentats**.

- Des de dia 7 de setembre, Maria Verger Noguera és la **nova regidora de Cultura**, Educació i Festes en substitució d'Antoni Nicolau Sastre que va dimetir a petició pròpia.

- Dia 10 d'octubre **Ramonell va renunciar** a l'escó al Parlament.

- Les viles set-centenàries celebraren dia 12 de novembre una **trobada a Lluc**.

- El 2 de desembre fou presentat el llibre "**Montuïri abans de 1300**", el segon de la col·lecció "Quaderns montuïrers".

- En diferents ocasions els montuïrers mostraren la seva **solidaritat i cooperació** amb el tercer món.